

**АКТУАЛИЗИРАНА ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА
ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
2019 – 2022 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ	4
II. ЦЕЛИ И МЕРКИ	4
III. ОБОБЩЕН ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА В ОБЛАСТТА НА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ 2015-2018 г.	6
1. Ускорено изграждане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи	8
2. Ефективно използване на ограничените ресурси	10
2.1. Радиочестотен спектър	10
2.2. Състояние на наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T)	13
2.3. Позиции на геостационарна орбита	13
2.4. Номера	14
2.4.1. Единен европейски номер за спешни повиквания „112“	14
2.4.2. Система за спешни повиквания от превозни средства „eCall“	15
2.5. Подобряване на защитата на крайните потребители	16
2.6. Участие в процеса на вземане на решения в работните органи на ЕС	17
IV. РАЗВИТИЕ НА ПРАВНАТА И РЕГУЛАТОРНА РАМКА	18
1. Нормативна уредба	18
2. Управление – национален регулаторен орган и други компетентни органи	21
V. РАЗВИТИЕ НА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ 2019-2022 г.	21
1. Уведомителна и разрешителна дейност	22
2. Използване на радиочестотен спектър, номерационни ресурси и позиции на геостационарна орбита	29
2.1. Радиочестотен спектър	29
2.2. Позиции на геостационарна и негеостационарна орбита	31
2.3. Номерационни ресурси	32
3. Развитие на пазара на електронните съобщения	33
3.1. Достъп	33
3.1.1. Съвместни инвестиции и регулаторно третиране на новите мрежови елементи с много голям капацитет	34
3.1.2. Достъп до физическа инфраструктура и задължения за достъп до и използване на специфични мрежови елементи и прилежащи съоръжения	34
3.1.3. Симетрична регулация	36
3.1.4. Географски проучвания	36
3.1.5. Предприятия само за продажба на едро	37
3.1.6. Вертикално разделяне	38
3.1.7. Миграция от съществуващата инфраструктура	38
3.2. Радиоразпръскване	39
3.2.1. Наземно аналогово и цифрово радиоразпръскване на радиосигнали	39
3.2.2. Наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване	40

3.3. Стандартизация	40
VI. ЗАЩИТА НА ПРАВАТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ	41
1. Универсална услуга	41
2. Права на крайните ползватели	44
VII. СИГУРНОСТ НА МРЕЖИТЕ И УСЛУГИТЕ	49
VIII. ЕВРОПЕЙСКИ ВЪПРОСИ И МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ	51
1. Европейски въпроси	51
2. Международна дейност	51
3. БРЕКЗИТ (BREXIT)	52
IX. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ	52
X. ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА	53

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Цифровите технологии навлизат все повече във всички сектори на световната икономика и обществото и традиционните отношения във физическия свят до голяма степен се характеризират с цифрово измерение. Информационните и комуникационните технологии вече са в основата на всички модерни новаторски икономически системи. Бързото развитие и иновациите в цифровата област създават икономически възможности и улесняват живота на хората. Предприятията се стремят да ускорят цифровата си трансформация и да възприемат новите тенденции и технологии, като интернет на нещата, големите данни и изчислителните облаци за по-голяма производителност, приложенията на изкуствения интелект за автоматизиране на бизнес процесите във всички сектори на икономиката. Цифровизирането на промишлеността също така е от полза за потребителите, като им предоставя по-голям и улеснен достъп до и избор на стоки, по-висококачествени и все по-високоскоростни услуги, както и повече информация и съдържание. Мащабът и скоростта на промените създават широки възможности за иновации, растеж и откриване на работни места. Поради това ефективно функциониращият цифров единен пазар е един от основните приоритети на Европейския съюз (ЕС).

Цифровият единен пазар трябва да се основава на надеждни, високоскоростни и достъпни електронни съобщителни мрежи и услуги за потребителите, като се гарантира високото ниво на защита на правата на потребителите на електронни съобщителни услуги и същевременно се насърчават иновациите. Това изисква последователна и координирана държавна политика за създаването на подходящи условия за успешно разгръщане на цифровите мрежи и услуги от ново поколение и постигането на устойчиво развитие на един силен, конкурентоспособен и динамичен сектор на електронните съобщения, както и подготовката за възможностите и предизвикателствата на Гигабитовото общество.

Политиката в областта на електронните съобщения за периода 2019-2022 г. се приема на основание чл. 7, ал. 1 от Закона за електронните съобщения (ЗЕС) и с нея се очертават визията, целите и насоките за развитието на електронните съобщения за съответния период. Тя отчита натрупаната практика в процеса на изпълнение на политиката за периода 2015 – 2018 г. и прилагането на действащото законодателство и отразява тенденциите в бъдещите политики на ЕС, като включва конкретни цели и мерки за осъвременяване на правната рамка във връзка с въвеждането на Директива (ЕС) 2018/1972¹ (Европейски кодекс за електронни съобщения) и, във възможно най-голяма степен, за намаляване на административната тежест, с оглед стимулиране на инвестициите в сектора, постигане на устойчив икономически растеж, заетост, конкурентоспособност и териториално сближаване.

II. ЦЕЛИ И МЕРКИ

Политиката в областта на електронните съобщения цели да осигури предоставянето на съвременни и качествени електронни съобщителни услуги на гражданите и бизнеса чрез създаване на условия за развитие на пазар на електронните съобщителни мрежи и услуги като част от вътрешния пазар в ЕС, водещ до разгръщането и използването на мрежи с много голям капацитет, предоставяне на услуги от пето поколение, които ще дадат тласък на автоматизирането на процесите и на развитието на свързаните или автономни устройства, ефективна и устойчива конкуренция, оперативна съвместимост на електронните съобщителни услуги, достъпност, избор, сигурност на мрежите и услугите и

¹ Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения (ОВ, L 321/36 от 17 декември 2018 г.)

предимства за крайните ползватели, включително равностоен достъп до услугите на хората с увреждания.

Основните мерки за постигане на тези цели са:

- подготовка и преход към Гигабитовото общество, чрез насърчаване на свързаността и достъпа до мрежи с много голям капацитет (фиксиран, мобилни и безжични мрежи), разгръщането на точки за безжичен достъп с малък обхват, както и тяхното използване от страна на всички граждани и стопански субекти;
- насърчаването на устойчивата конкуренция при предоставяне на електронни съобщителни мрежи и прилежащи съоръжения (включително, ефективната конкуренция по отношение на инфраструктурата, както и създаване на условия за облекчаване на споделянето на инфраструктура), също и при предоставяне на електронни съобщителни услуги и прилежащи услуги;
- премахването на оставащите пречки и улесняването на създаването на съгласувани условия за инвестиции в следващо поколение електронни съобщителни мрежи;
- създаването на общи правила и предвидими регулаторни подходи, които да благоприятстват ефективното, ефикасното и координираното използване на радиочестотния спектър, включително споделянето на радиочестотен спектър, отворените иновации, създаването и развитието на трансевропейски цифрови мрежи от ново поколение по основните транспортни коридори, предоставянето, достъпността и оперативната съвместимост на общоевропейските услуги и свързаността от край до край;
- защитата на интересите на гражданите посредством необходимите правила за създаване на условия за: осигуряване на свързаност, широка достъпност и използване на мрежи с много голям капацитет и на електронни съобщителни услуги; генериране на максимални ползи по отношение на избора, цената и качеството въз основа на ефективна конкуренция; поддържане на сигурността на мрежите и услугите; осигуряване на високо ниво на защита на крайните ползватели, като се вземат предвид нуждите на специфични социални групи като хората с увреждания, възрастните хора и хората със специални социални потребности.

Мерките на провежданата политика в областта на електронните съобщения се изпълняват чрез прилагането на:

- Политиката в областта на електронните съобщения на Република България, очертаваща визията, целите и насоките за развитието на електронните съобщения;
- Държавната политика по планиране и разпределение на радиочестотния спектър в Република България, определяща основните принципи, цели и приоритети на планирането и разпределението на спектъра по ползватели и радиослужби;
- Закона за електронните съобщения, уреждащ обществените отношения, свързани с осъществяването на електронни съобщения;
- Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура (ЗЕСМФИ), уреждащ обществените отношения, свързани с: разполагането, ползването, поддържането и развитието на електронните съобщителни мрежи; осигуряването на достъп до и ползването на съществуваща физическа инфраструктура, включително такава инфраструктура, обслужваща други видове мрежи; съвместното планиране и ползване на физическата инфраструктура; правата и задълженията на мрежовите оператори; правата и задълженията на възложителите на строежи, собствениците на недвижими имоти, носителите на

ограничени вещни права, лицата, които управляват или ползват недвижими имоти, и наемателите, свързани с осигуряването на достъп до недвижимите имоти, с цел да се гарантират условия за предоставяне на електронни съобщителни услуги;

- Закона за киберсигурност, уреждащ дейностите по организацията, управлението и контрола на киберсигурността, включително дейности и проекти по киберотбрана и по противодействие на киберпрестъпността, както и по предприемане на необходимите мерки за постигане на високо общо ниво на мрежова и информационна сигурност;
- подзаконовите нормативни актове, свързани с осъществяването и регулирането на електронните съобщения, гарантиращи развитието на сектора;
- актовете на ЕС и на специализираните международни организации в областта на електронните съобщения.

III. ОБОБЩЕН ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА В ОБЛАСТТА НА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ 2015-2018 г.

С последователното провеждане на политиката в областта на електронните съобщения в синхрон с Програмата на правителството за стабилно развитие на Република България за периода 2014-2018 г. – т. 7 „Електронно управление и държавна администрация“, цел 2: „Предоставяне на качествени, ефективни и леснодостъпни електронни услуги за гражданите и бизнеса“, се реализират най-съществените предпоставки за приобщаване към европейската правна рамка за електронни съобщения и към цифров единен пазар.

Постижение на цялостната секторна политика е осигуряването на законова стабилност и равнопоставеност за трайно установяващите се обществени отношения при осъществяване на съвременните обществени електронни съобщения. Със ЗЕС, ЗЕСМФИ и подзаконовите актове българското законодателство е приведено в съответствие с регулаторната рамка на ЕС в областта на електронните съобщения и другите относими актове.

През изминалия четиригодишен период на прилагане на политиката бяха извършени следните промени в нормативната уредба:

➤ През 2015 г., 2016 г. и 2017 г. в ЗЕС бяха предвидени мерки на национално ниво за прилагането на изискванията на чл. 18 „Санкции“ от Регламент (ЕС) № 531/2012² за определяне на система от санкции, приложими при нарушаването на регламента и необходимите мерки, за да се гарантира тяхното прилагане. С последните изменения на Регламент (ЕС) № 531/2012 се премахват разликите между националните цени и цените за роуминг при периодични пътувания в рамките на ЕС, така че да се осъществи „роуминг както у дома“. Въведени са имуществени санкции за:

- нарушение на задълженията за предоставяне на роуминг достъп на едро, както и на задълженията за прилагане на максимални цени на едро за роуминг услуги в рамките на ЕС;

- нарушения на задълженията за прилагане на максимални цени на дребно за роуминг услуги в рамките на ЕС;

- нарушения на задължения, свързани с информиране на потребителите за техните права при ползване на роуминг услуги, на задължения за прозрачност на условията, при

² Регламент (ЕС) № 531/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2012 г. относно роуминга в обществени мобилни съобщителни мрежи в рамките на Съюза (ОВ, L 172/10 от 30 юни 2012 г.)

които се ползват услугите, както и на задължения за прилагане на защитни механизми при ползване на услугата роуминг на данни.

➤ През 2015 г. е изменен чл. 78 от ЗЕС, с оглед въвеждане на ефективна процедура за налагане от националния регулаторен орган на принудителни административни мерки при неизпълнение на Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения (Общите изисквания), на условията на издадени разрешения за ползване на ограничен ресурс и/или на наложени специфични задължения.

➤ През 2016 г. чрез промени в ЗЕС се въведоха мерки по прилагането на Регламент (ЕС) № 2015/2120³ и санкции за нарушаването на регламента. Премахнаха се и ограниченията спрямо радио- и телевизионните оператори под юрисдикцията на Република България да получават разрешение от Комисията за регулиране на съобщенията за ползване на индивидуално определен ограничен ресурс – радиочестотен спектър, за осъществяване на електронни съобщения чрез електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване.

➤ С цел хармонизация с европейското законодателство в ЗЕС бяха актуализирани част от разпоредбите относно пускането в действие на радиосъоръженията в съответствие с изискванията на Директива 2014/53/ЕС⁴. Изменени бяха и част от разпоредбите, отнасящи се до свързването на крайните електронни съобщителни устройства в съответствие с Директива 2008/63/ЕО⁵.

➤ През 2017 г. са предприети мерки по прилагането на Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/2286⁶ – въвеждане в ЗЕС на пропорционални и разубеждаващи имуществени санкции, приложими в случай на неизпълнение на изискванията във връзка с прилагане на политики за справедливо ползване на роуминг и във връзка с процедурата за кандидатстване за дерогация, предвидена в съответния регламент.

Считано от 15 юни 2017 г., доставчиците на роуминг не могат да налагат никаква надценка в допълнение на националната цена на дребно на роуминг клиенти в която и да е държава членка за каквато и да е регулирана роуминг услуга. С премахването на надценките за роуминг в ЕС, тарифните условия за използването на мобилни услуги в роуминг в чужбина в рамките на ЕС стават същите, както у дома (т.е., в държавата на мобилния абонамент на клиента) при спазване на приетите от операторите политики за справедливо ползване. Съответно, където се предлагат регулирани роуминг услуги, изпълнението на „роуминг както у дома“ (RLAN) позволява на клиента да използва услуги по време на пътуване в други държави членки на Европейското икономическо пространство по същия начин, както в тяхната държава, т.е., RLAN-тарифата ефективно включва роуминг услуги в националния пакет. Българските доставчици на роуминг са въвели RLAN в своите тарифни планове, т.е. условията на RLAN се прилагат автоматично към всички тарифни планове, които могат да се използват при роуминг.

³ Регламент (ЕС) № 2015/2120 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за определяне на мерки относно достъпа до отворен интернет и за изменение на Директива 2002/22/ЕО относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги и на Регламент (ЕС) № 531/2012 относно роуминга в обществени мобилни съобщителни мрежи в рамките на Съюза (ОВ, L 310/1 от 26 ноември 2015 г.)

⁴ Директива 2014/53/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за хармонизирането на законодателствата на държавите членки във връзка с предоставянето на пазара на радиосъоръжения и за отмяна на Директива 1999/5/ЕО (ОВ, L 153/62 от 22 май 2014 г.)

⁵ Директива 2008/63/ЕО на Комисията от 20 юни 2008 г. относно конкуренцията на пазарите на крайни далекосъобщителни устройства (ОВ, L 162/20 от 21 юни 2008 г.)

⁶ Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/2286 на Комисията от 15 декември 2016 г. за определяне на подробни правила относно прилагането на политика за справедливо ползване и относно методиката за оценяване на устойчивостта на премахването на надценките на дребно за роуминг (ОВ, L 344/46 от 17 декември 2016 г.)

По отношение изпълнението на изведените за периода 2014-2018 г. приоритети и, в частност, изпълнението на секторната политика в периода 2015-2018 г., бе постигнато следното:

1. Ускорено изграждане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи

Най-съществената промяна в законодателството в областта на електронните съобщения безспорно е приемането на новия ЗЕСМФИ⁷ през 2018 г., с който се въведеха изискванията на Директива 2014/61/ЕС⁸. Обособяването на правилата за изграждане на съвременни електронни съобщителни мрежи в отделен закон е важна стъпка към създаването на условия за ускорено разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи.

За да се извлече максимална полза от синергичните ефекти между мрежите, заложените мерки имат хоризонтален характер – насочени са не само към операторите на електронни съобщителни мрежи, но и към други предприятия, осигуряващи физически инфраструктури, които са подходящи да приемат елементите на електронна съобщителна мрежа, като например мрежите за доставка на електричество, газ, вода и канализация, отопление и транспортни услуги.

Законът за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура си поставя амбициозни цели, с чието изпълнение се очаква да се постигне:

- улесняване и стимулиране на инвестициите в разполагането на високоскоростни електронни съобщителни мрежи, чрез насърчаване на съвместното изграждане и съвместното използване на съществуващата физическа инфраструктура;
- създаване на условия за по-ефективно и с по-ниски разходи изграждане на нова инфраструктура, както и използването на вече съществуващата такава;
- подобряване на процеса на планиране и координиране на изграждането на физическа инфраструктура за разполагане, ползване и развитие на електронни съобщителни мрежи;
- намаляване на административната тежест и създаване на условия за опростяване на административните процедури, свързани с издаването на актове от компетентните органи, свързани с изграждане, поддържане, развитие и модернизиране на физическа инфраструктура, подходяща за разполагане на електронни съобщителни мрежи;
- подобряване на хоризонталната координация между различните сектори на икономиката по отношение на съвместното планиране, изграждане, ползване и поддържане на физическа инфраструктура за разполагане на електронни съобщителни мрежи;
- осигуряване на достъп до минимална информация за съществуващата физическа инфраструктура чрез Единната информационна точка (ЕИТ);
- насърчаване на инвестициите в разполагането на високоскоростни електронни съобщителни мрежи и изграждането на прилежащата им физическа инфраструктура.

Въвежда се задължение за всички мрежови оператори, дефинирани в ЗЕСМФИ (в сферата на електронните съобщения, предприятия от енергийния сектор и т.н.) да предоставят достъп до своята физическа инфраструктура (напр., канали, шахти,

⁷ Обн. ДВ, бр. 21 от 2018 г.

⁸ Директива 2014/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи (ОВ, L 155/1 от 23 май 2014 г.)

разпределителни кутии, стълбове) при справедливи и разумни условия на операторите, които планират разгръщане на мрежи за високоскоростен ширококолов достъп. Достъпът до съществуващата физическа инфраструктура има потенциал да способства за конкуренцията в областта на оптичната инфраструктура, което може да доведе до по-висококачествен ширококолов достъп и по-богат избор за потребителите и предприятията, включително в по-гъсто населени райони. Достъпът може да бъде отказван само въз основа на обективни, прозрачни и пропорционални критерии.

Съществено значение за постигането на целите на закона има ЕИТ, защото са й възложени функции за поддържането на единна база данни с актуална информация, която да улесни координирането на съвместното изграждане и ползване на физическа инфраструктура, както и разполагането на електронни съобщителни мрежи. Задължението да изпълнява функциите на Единна информационна точка е възложено на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС).

От 2018 г. МТИТС изпълнява проект „Изграждане на ГИС базирана електронна платформа „Единна информационна точка“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“.

ЕИТ ще предоставя система от базови слоеве, които могат да бъдат използвани от всички заинтересовани – администрация, бизнес и граждани, съобразно изискванията на Закона за достъп до пространствени данни. ЕИТ ще обедини и систематизира информацията относно процедурите и нормативните актове, регламентиращи разполагането и поддържането на инфраструктура, органите, компетентни да издават актове в областта и съответните такси. Ще бъде гарантиран достъп до всички налични образци на документи за получаване на разрешения и др. актове, свързани с изграждането на инфраструктура. Ще се осигурят условия за попълване и подаване по електронен път на заявления и документи, необходими за разполагането и поддържането на електронни съобщителни мрежи и физическа инфраструктура, както и за получаване на информация за хода на разглеждането им от компетентните органи.

За да се създадат условия за прилагане на ЗЕСМФИ, се разработиха подзаконовни нормативни актове – наредби и методики, създаващи правила за прилагането на отделните разпоредби на закона.

➤ Приета е Методика за начина за разпределяне на разходите при определяне на цени за предоставяне на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и право на преминаване по Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура⁹. С Методиката се гарантира определянето на цени при спазване на принципите за прозрачност при определяне на цените, равнопоставеност, устойчивост и финансова достъпност и липса на антиконкурентно крос-субсидиране.

Законът за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура определя Комисията за регулиране на съобщенията да изпълнява ролята на орган за решаване на спорове, относно предоставяне на достъп до и/или съвместно ползване на физическа инфраструктура (Глава осма на ЗЕСМФИ), както и на контролен орган относно осигуряването на достъп до физическа инфраструктура, вкл. такава в сгради (Глава девета на закона). Предвиждат се две процедури за разрешаване на спорове – даване на задължителни указания (чл. 82-85 от закона) и оказване на съдействие за доброволно решаване на спорове (чл. 86 от закона).

➤ Приета е Инstrukция № 1 за взаимодействие на Комисията за регулиране на съобщенията с Комисията за енергийно и водно регулиране и с министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията при осъществяване на контрола за

⁹ Обн., ДВ, бр. 92 от 2018 г.

осигуряване на достъп по Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура¹⁰. В нея са определени редът и условията, при които ще се осъществява контролът за осигуряване на достъп до и съвместно ползване на физическа инфраструктура и на достъп до изградена физическа инфраструктура в сграда.

➤ Приета е Тарифа за таксите, които се събират от Комисията за регулиране на съобщенията по реда на Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура (чл. 81, ал. 8 от ЗЕСМФИ, Обн. ДВ., бр. 96 от 20.11.2018 г.). С Тарифата се определят дължимите такси за разглеждане на спорове по чл. 81, ал. 3 и 4 от ЗЕСМФИ, както и размерът и редът за заплащане на разходите за експертиза по чл. 83, ал. 6 от закона и на разноските за привличане на независими консултанти и външни експерти. Следва да бъде отбелязано, че в хода на обществените консултации на Проекта на тарифа Комисията за регулиране на съобщенията прие предложението на алтернативния сектор за редуциране размера на таксите, с цел създаване на допълнителни гаранции, които ще улеснят и стимулират разполагането на високоскоростни електронни съобщителни мрежи чрез насърчаване на съвместното използване на съществуващата физическа инфраструктура.

➤ Утвърден и обнародван е и Списък на независими консултанти и външни експерти по чл. 87, ал. 1 от ЗЕСМФИ (Решение № 560/21.12.2018 г. на Комисията за регулиране на съобщенията). Експертизата на посочените лица би била от ключово значение в случаите на по-специфични спорове, при които няма компетентен мрежов регулатор, чието обвързващо становище Комисията за регулиране на съобщенията да е длъжна да поиска на основание чл. 81, ал. 4 и чл. 83, ал. 3 от ЗЕСМФИ.

Изготвени са и следните проекти, които са в различна степен на готовност по отношение на процедурите за създаване на нормативен акт:

- Наредба за правилата и нормите за проектиране, разполагане и демонтаж на електронни съобщителни мрежи;
- Наредба за сервитутите върху поземлените имоти, които възникват в полза на операторите на електронни съобщителни мрежи;
- Наредба за съдържанието, условията и реда за създаване и поддържане на специализираните карти, регистри и информационни системи за електронните съобщителни мрежи, съоръжения и свързаната с тях физическа инфраструктура.

Предстои приемане и издаване/обнародване на актовете.

2. Ефективно използване на ограничените ресурси

2.1. Радиочестотен спектър

Безжичните комуникации се превърнаха в незаменим продукт за обществото, което повиши в голяма степен социалната значимост на достъпността до радиочестотен спектър. През последните години на световно и национално ниво водеща тенденция е нарастването на обема на безжичния пренос на данни. Наред с появата на нови технологии и приложения, които изискват поддържането на високи скорости, непрекъснато нараства и интересът на потребителите към все по-разнообразни услуги.

В изпълнение на политиката в областта на електронните съобщения на Република България за периода 2015-2018 г. и политиката на ЕС по отношение на хармонизираното използване на радиочестотния спектър от наземни системи, позволяващи предоставянето на безжични ширококолентови услуги, в българското законодателство са въведени

¹⁰ Обн., ДВ, бр. 15 от 2019 г.

разпоредби и продължава да се работи по пълното прилагане на следните решения:

- Решение 2010/267/ЕС на Комисията от 6 май 2010 г. относно хармонизирани технически условия за използването на радиочестотната лента 790-862 MHz за наземни системи, позволяващи предоставяне на електронни съобщителни услуги в Европейския съюз¹¹;
- Решение за изпълнение (ЕС) 2016/687 на Комисията от 28 април 2016 г. относно хармонизирането на радиочестотната лента 694-790 MHz за наземни системи, позволяващи предоставянето на безжични широколентови електронни съобщителни услуги, и за гъвкава национална употреба в Съюза¹²;
- Решение (ЕС) 2017/899 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. за използването на радиочестотната лента 470-790 MHz в Съюза¹³.

Разпоредбите на всички останали решения в областта на радиочестотния спектър, с изключение на Решение за изпълнение (ЕС) 2016/687 и Решение (ЕС) 2017/899, са приложени в българското законодателство. В резултат на това, са създадени условия за технологично неутрално използване на обхвати 800 MHz (радиочестотната лента 790-862 MHz), 900 MHz (радиочестотните ленти 880-915 MHz и 925-960 MHz), 1.5 GHz (радиочестотната лента 1427-1517 MHz), 1800 MHz (радиочестотните ленти 1710-1785 и 1805-1880 MHz), 2 GHz (радиочестотните ленти 1920-1980 и 2110-2170 MHz), 2.6 GHz (радиочестотната лента 2500-2690 MHz) и 3.6 GHz (радиочестотната лента 3400-3800 MHz).

Вследствие изпълнението на взетите решения по време на проведената през 2015 г. Световна конференция по радиосъобщения към Международния съюз по далекосъобщения (ITU), както и в изпълнение на актове на ЕС в областта на електронните съобщения, през септември 2016 г. беше актуализирана Държавната политика по планиране и разпределение на радиочестотния спектър в Република България. Държавните приоритети при планиране и разпределение на радиочестотния спектър са свързани със създаване на условия за хармонизирано използване на честотния ресурс. Сред важните нейни цели, които съвпадат и с целите на по-широката политика за електронни съобщения, бяха очертани следните:

- своевременно осигуряване на достатъчен и подходящ радиочестотен спектър, отговарящ на търсенето на пазара;
- стимулиране на безжичните широколентови електронни съобщителни услуги чрез освобождаване на достатъчен радиочестотен спектър в ефективни от икономическа гледна точка честотни ленти;
- насърчаване на иновациите и инвестициите чрез прилагане на способности за повишена гъвкавост при използването на радиочестотния спектър, както и неговото споделено и съвместно използване;
- освобождаване на хармонизиран в ЕС радиочестотен спектър за нови перспективни технологии, в т.ч. провеждането на целенасочени действия за създаване на условия за ползване на „първи цифров дивидент“ (790-862 MHz) и „втори цифров дивидент“ (694-790 MHz);
- насърчаване на развитието на ефективен конкурентен пазар в съответствие с регулаторната рамка на ЕС за електронните съобщителни мрежи и услуги.

В тази връзка, през изминалите години продължиха политическите и експертни

¹¹ ОВ, L 117/95 от 11 май 2010 г.

¹² ОВ, L 118/4 от 4 май 2016 г.

¹³ ОВ, L 138/131 от 25 май 2017 г.

усилия за осигуряването на честотен ресурс за граждански нужди в радиочестотната лента 790-862 MHz и в радиочестотната лента 694-790 MHz, не само в изпълнение на решенията, произтичащи от ангажиментите към ЕС, но и с оглед развитието на телекомуникационния сектор у нас.

В резултат на горното, през 2016 г., бяха определени за граждански нужди радиочестотните ленти 811-821 MHz и 852-862 MHz, с което частично се изпълниха изисквания на Решение 2010/267/ЕС, като предоставянето на спектъра може да се извърши след провеждане на технически тестове, показващи отсъствие на смущения в работата на радиоелектронното оборудване на Министерството на отбраната (МО). До края на 2018 г. радиочестотните ленти не бяха предоставени за ползване.

С оглед създаване на предпоставки за ефективно ползване на спектъра, осигуряване на условия за лесен и бърз достъп до радиочестотен ресурс, въвеждане на нови технологии, както и освобождаване на допълнителни средства за инвестиции бе намален размерът на таксите за предоставяне на спектър в обхвати 2.6 GHz и 3.6 GHz. Независимо от положените усилия от държавните органи, в тези обхвати продължава да е наличен свободен честотен ресурс, който може да бъде предоставен за безжични широколентови услуги.

За изпълнение на Решение за изпълнение (ЕС) 2016/687 и Решение (ЕС) 2017/899, с Решение № 887 на Министерския съвет от 6 декември 2018 г. беше приета Национална пътна карта за изпълнение на задълженията на Република България по Решение (ЕС) 2017/899. Пътната карта създаде условия за хармонизиране използването на радиочестотната лента 694-790 MHz (обхват 700 MHz). Съгласно планираните стъпки, обхват 700 MHz се освобождава от наземната цифрова телевизия, като в Пътната карта е посочено, че най-оптималният вариант за новия цифров план за наземна цифрова телевизия за България включва 4 национални и 18 регионални мрежи за наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване в радиочестотната лента 470-694 MHz. Това разпределение е по-лесно за реализиране и ще намали разходите за действащото предприятие.

В изпълнение на Решение (ЕС) 2017/899 и на националната пътна карта, МО ще освободи до 30 май 2020 г. радиочестотните ленти 753-758 MHz (5 MHz) и 766-778 MHz (12 MHz). С освобождаването на тези радиочестотни ленти и лентите, освободени от цифрова телевизия, в обхват 700 MHz ще се осигури честотен ресурс от 2x20 MHz (ленти 703-723 MHz и 758-778 MHz) за граждански нужди и 2x5 MHz (698-703 MHz и 753-758 MHz) за мрежи за обществена безопасност, защита на населението и реакция при бедствия (Public Protection and Disaster Relief – PPDR) с разпределение на честотните блокове според приложението на Решение за изпълнение (ЕС) 2016/687. Част от обхвата (радиочестотните ленти 726-753 MHz и 778-790 MHz) ще продължи да се използва за целите на обществения ред, обществената сигурност и отбраната от МО.

С приемането на пътната карта се осигуряват условия за ползването на обхват 700 MHz за безжични широколентови услуги, което е важна стъпка към изграждане на мрежите от пето поколение (5G) в България. Пътната карта дава възможност да стартира разработването на актуализиран вариант на Национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, включващ дейности по изграждане на 5G мрежи и въвеждане на 5G услуги, както и за продължаване на работата по Национална програма „Цифрова България 2025“. С двата документа се създават условия за развитие на динамична и иновативна цифрова икономика и увеличаване на потенциала ѝ за растеж, в унисон със Стратегията за цифров единен пазар на ЕС.

Осигуряването на цифрова свързаност в рамките на ЕС се определя като основен фактор за икономическо, социално и териториално сближаване, в подкрепа на модернизацията на местните икономики и за диверсификацията на икономическите

дейности.

2.2. Състояние на наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T)

Към края на 2018 г. „НУРТС Диджитъл“ ЕАД разпространява програмите на Българската национална телевизия (БНТ), както и програмите на търговските телевизии, като осигурява национално покритие на 96,2 % от населението на страната. През 2019 г., Комисията за регулиране на съобщенията издаде разрешение за наземна цифрова телевизия на „БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ“ ЕАД (БТК), единственото предприятие, подало заявление в рамките на конкурсна процедура. Действието на разрешението за наземна цифрова телевизия на „НУРТС ДИДЖИТЪЛ“ ЕАД е прекратено по искане на предприятието, считано от 01.06.2020 г.

Към настоящия момент само БТК има издадено разрешение за наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване с национално покритие. Изградената от предприятието мрежа осигурява национално покритие на 96,69 % от населението на страната, като от 01.06.2020 г. разпространява, при свободен достъп, общо пет програми - БНТ 1, БНТ 2, БНТ 3, БТВ и Нова Телевизия. Въз основа на издадено разрешение на „НУРТС БЪЛГАРИЯ“ ЕАД за територията на гр. София, се разпространяват програмите Телевизия Европа, Фолклор ТВ, The Voice TV, Канал 3 и Алфа ТВ.

В резултат на развитието на конкуренцията на пазара на платена телевизия, предприятията предлагат на достъпни цени пакети с голям брой телевизионни програми. В периода до 2018 г. наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване продължи да се използва основно за осигуряване на достъп до информация в отдалечени и слабо населени райони, където няма достатъчно развита телекомуникационна инфраструктура, както и от малка група от обществото.

Направените обществени допитвания през периода не показаха намерения на предприятия да придобият права върху радиочестотен спектър за цифрово ефирно разпространение на телевизионни програми. Бързото и конкурентно развитие на останалите технологични платформи не позволи да се постигне желаното програмно разнообразие на излъчваните програми, с което логично намалява интересът към ефирната телевизия. Допълнително, определянето на програми за задължително разпространение чрез мрежите за наземно цифрово радиоразпръскване (must carry), без изисквания за задължителното им предоставяне за разпространение (must offer), води до неефективно използване на радиочестотния спектър.

2.3. Позиции на геостационарна орбита

Ефективното използване на определените за Република България с международни споразумения две позиции на геостационарна орбита е от съществено национално значение. С издадените през 2006 г. от националния регулаторен орган разрешения на две предприятия за ползване на плановите позиции (на 56.02E и 1.2W) на геостационарна орбита на Република България, практически този ресурс е изчерпан. Затрудненията с оползотворяването на позиция 1.2W наложиха провеждането на нова международна координация на спътников ресурс от позиция 1.9E, предоставена на България с решение на Световната конференция по радиосъобщения през 2012 г.

През м. юни 2017 г. на позиция 1.9E на геостационарната орбита беше изведен първият български спътник „BULGARIA SAT-1“. С него беше пусната в действие през м. декември спътникова система, работеща в обхватите 12/18 GHz – „BULSAT-BSS-1.2W-W“.

Стартиран бе нов процес по международна координация за преобразуване на

определения за Република България радиочестотен спектър от разпределение в назначение съгласно процедурите и сроковете по Приложение 30В на Радиорегламента на Международния съюз по далекосъобщения (ITU), който приключи с публикуването през м. януари 2016 г. на спътниковата система BULSAT-30В (BALKANSAT AP30В).

През периода 2017-2018 г. е проведен процес по координиране на спътниковата система „EnduroSat One“ на негеостационарна орбита, работеща в лента 436-438 MHz, определена за любителска-спътникова радиослужба, който приключи през 2019 г. Мисията на нано-спътника е практическо обучение на студенти за комуникация между наземна станция и спътник.

2.4. Номера

2.4.1. Единен европейски номер за спешни повиквания „112“

С предприетите стъпки в посока актуализиране на законовата и подзаконовата нормативна уредба се цели усъвършенстване на Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112, за да се гарантират в най-висока степен животът, здравето, сигурността и имуществото на гражданите в риск. През 2018 г. в системата са внедрени редица подобрения – усъвършенствана ГИС система, позволяваща лесно и бързо въвеждане на координатите на обаждания се, работа с един електронен картон на всички служби за спешно реагиране, както и възможността за надграждане на системата 112 с нови функционалности и услуги.

През последните години се задълбочава вниманието към хората с увреждания и се полагат усилия за гарантиране осигуряването на достъп до обществени телефонни услуги, подобни на осигурените за другите крайни ползватели. В този процес са ангажирани предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, както и министерства и неправителствени организации, имащи отношение към функциониране на системата за спешни повиквания „112“.

През 2016 г. в Закона за Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112 (ЗНССПЕЕН112) се промени дефиницията за „спешно повикване“, като в нея изрично се включва, освен гласово повикване, и друг способ за осъществяване на повикването от хората със слухови или говорни увреждания. С цел спазване на принципа на технологична неутралност, текстът в закона не е обвързан с конкретно технологично решение.

През 2017 г., чрез допълнение на ЗНССПЕЕН112 се разшириха функциите на центровете 112 да приемат, регистрират и обработват повикванията, включително „eCall“ за спешна помощ към номер 112.

През 2018 г. се прие Наредба № 8121з-238 за условията и реда за достъп на хората със слухови или говорни увреждания до единния европейски номер за спешни повиквания 112¹⁴. По реда на тази наредба на хората със слухови или говорни увреждания се осигурява непрекъснат, бърз и безплатен достъп до Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112 за получаване на помощ при спешни случаи с цел защита на живота, здравето, сигурността и имуществото им от службите за спешно реагиране чрез негласова комуникация. Разработена е и внедрена услуга за достъп до Националната система 112 на граждани със слухови и/или говорни увреждания – чрез уеб базирано приложение, достъпно от стационарни и преносими компютри, както и мобилни приложения за трите мобилни платформи Android, iOS и Windows Mobile за смартфони и таблети. Чрез това решение потребителите със слухови и/или говорни увреждания имат

¹⁴ Обн., ДВ, бр. 25 от 2018 г.

достъп до Единния европейски номер за спешни повиквания 112 от всяко място на територията на България с осигурено покритие и по всяко време.

Предизвикателства пред Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112 бяха изграждането на центрове за приемане на спешни повиквания от ново поколение (NG112) и осигуряването на ширококолов обмен на информация в мрежата на 112 (видео, данни и глас). Тези усъвършенствани процеси и процедури ще предоставят възможности за бърз и структуриран обмен на данни, предавани в реално време чрез всички канали; IP достъп до спешния телефон; видео повиквания; достъп до системи за видео наблюдение; логическа и комуникационна IP свързаност с Центрове за управление на трафика; достъп до 112 на интелигентни терминални устройства, като интелигентни дефибрилатори на места с висока обществена концентрация, датчици за охрана, противопожарни интелигентни сензори и много др.

2.4.2. Система за спешни повиквания от превозни средства „eCall“

Република България, полага усилия за осигуряване на условия за предоставяне на услуги от общоевропейската система „eCall“ на територията на страната. През 2017 г., започна и в момента се изпълнява проект за внедряване и разгръщане на услугата „eCall“ на територията на България (срок 2020 г.).

През 2016 г., с изменение и допълнение на Наредбата за условията и реда за внедряване на интелигентните транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и за интерфейси с останалите видове транспорт¹⁵ бяха приети правила относно осъществяване на eCall повиквания през обществени наземни мобилни електронни съобщителни мрежи.

Предприятията, предоставящи обществени мобилни наземни мрежи и/или услуги, имат задължение да осигуряват техническа възможност за осъществяване на eCall повиквания от катастрофирал автомобил до телефон 112 от всяка точка на територията на Република България, при условие, че там е осигурено покритие от най-малко една обществена мобилна наземна електронна съобщителна мрежа. Предприятията се задължават да осигуряват преноса и пренасочването на eCall повикванията между бордовото оборудване на моторните превозни средства и най-близкия Център за приемане на спешни повиквания на дирекция „Национална система 112“ на Министерството на вътрешните работи (МВР).

Всички нови модели автомобили, одобрени за производство след 31 март 2018 г., трябва да имат инсталирана система „eCall“, базирана на номер 112. Това правило се отнася за автомобили с не повече от 8 места и за лекотоварни превозни средства. За по-старите автомобили няма задължение за инсталиране на устройство за eCall, но при желание това може да бъде направено, ако автомобилът отговаря на техническите изисквания. Системата „eCall“ се задейства само, когато МПС претърпи тежка злополука. През останалото време системата не е активна (т.е. при пътуването не се извършва проследяване (регистрация на местоположението на автомобила или наблюдение на начина на шофиране) или предаване на данни от моторното превозно средство). При тежък инцидент автоматично се подават данни за идентификация на колата, точното местоположение и посоката ѝ на движение. Разпознаването на автомобила става, като се изпрати VIN (Vehicle Identification Number) към спешния номер 112. Системата е свързана с регистрите на Министерството на вътрешните работи и чуждестранния EUCARIS (EUropean CAR and driving licence Information System) и позволява почти моменталното му идентифициране. Това помага, защото се предоставя информация за вида, размерите и

¹⁵ Обн., ДВ, бр. 80 от 2015 г.

габаритите на колата, което може да помогне на спешните екипи за реакция. Автоматичният сигнал позволява да се пратят данни за произшествие, дори когато пътниците в колата са сериозно ранени или в безсъзнание. Паникбутонът може да се използва и от преминаващ покрай катастрофата автомобил, за да сигнализира за произшествието или за директна връзка със 112, за да се предостави допълнителна информация за пострадалите.

В продължение на работата за разгръщане на интелигентния транспорт, през юни 2018 г., по време на проведената в гр. София Цифрова асамблея, България, заедно с Гърция и Сърбия, подписа писмо за намерение за сътрудничество в областта на свързаното и автономно шофиране. То включва обмен на данни, оценка и анализ на наличните технологии и идентифициране на нови, тестване и изпитания, съвместни инициативи за свързано и автономно шофиране, както и популяризиране на инициативата.

2.5. Подобряване на защитата на крайните потребители

Дейностите, изпълнявани през периода 2015-2018 г. се обуславяха главно от стремежа за гарантиране спазването на вече въведените мерки за защита на интересите и правата на потребителите, както и упражняването на ефикасен контрол по спазването на тези правила.

Положени бяха усилия за повишаване на информираността на потребителите относно техните права и задължения при взаимодействието им с предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги, в т.ч., за въвеждането на RLAN, чрез подходящи разяснителни кампании и др. Неколкократно бяха изменени Общите изисквания в частта, свързана със защитата на крайните потребители, с което се въведоха задължения:

- при съставяне на условията на индивидуалния договор – да се спазват минимални изисквания за големина на шрифта, включително при изписване на клаузите, регламентиращи реда за подновяване и прекратяване на договора, задълженията за заплащане на неустойки и обезщетения, свързани с прекратяване на индивидуален договор, в т.ч. възстановяване на направени разходи по отношение на крайни устройства и условия, регламентиращи правото на предприятието да измени едностранно договора; да се посочват: точната дата на влизане в сила и на изтичане на срока на договора, редът за неговото подновяване и прекратяване, задълженията за заплащане на неустойки и обезщетения, свързани с прекратяване на индивидуален договор, вкл. възстановяване на направени разходи по отношение на крайни електронни съобщителни устройства, условията, регламентиращи правото на предприятието да измени едностранно договора; всички условия и елементи на избория от абоната план, за всички приложими цени, за срока и условията на приложимата промоция и за дължимата такса за срока на промоцията;
- за сключване на договора в писмена форма в два еднообразни екземпляра, единият от които да се предоставя на потребителя; преди сключването на договора предприятията да предоставят на потребителя проекта на договора в цялост за запознаване със съдържанието му;
- за визуализиране при първоначалното зареждане на страницата на предприятията в интернет: електронни препратки към приетите от тях общи условия и карти на постигнатото покритие на мобилните мрежи;
- за публикуване на общите условия на видно място в обектите от търговската мрежа на предприятията и на техните търговски представители;

- за публикуване на страниците в интернет на електронни карти на постигнатото покритие за всяка от използваните в мрежата технологии от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни услуги чрез мобилни мрежи. Електронните карти следва да позволяват визуализацията и бърза навигация чрез търсене по име на община, населено място, селищно образувание и адрес, както и мащабиране на подходящи стъпки, позволяващо видимост на един екран от конкретен адрес до видимост на цялата страна.;
- за уведомяване на абоната преди изменение на индивидуалния му договор или приложимите общи условия и при отпадане на телевизионна програма, включена в ценовия му пакет;
- за прилагане на максимална финансова граница при ползване на мобилен интернет, при който тарифирането е на единица пренесени данни, с цел предотвратяване на „шок“ от високи сметки; изпращане на подходящо съобщение до мобилното устройство на абоната, например, чрез SMS съобщение, съобщение по електронната поща или в работен прозорец на неговото крайно устройство или съобщение чрез друг вид технология, което да може да бъде съхранено на крайното устройство на абоната, когато услугите за пренос на данни достигнат 80% от договорената парична граница или граница по отношение на обема; уведомяване при достигане на границата и за преустановяване на предоставянето на услугата, освен ако абонатът поиска предоставянето ѝ да продължи, след като е информиран за достигната сума и за приложимите цени;
- за осигуряване на възможност за деактивиране на достъпа до услугата „мобилен пренос на данни“, която не се ползва в ценови пакет или като допълнително заявена услуга;
- за предлагане на тарифи с първоначален минимален период на таксуване до 30 секунди за изходящи повиквания, като след това таксуването е на секунда;
- за отчитане на качеството на предоставяните електронни съобщителни услуги;
- за реда за предоставяне на детайлизирана информация за начислените суми за ползваните услуги;
- за осигуряване на възможност за незабавно прекратяване на изградена телефонна връзка, с цел предотвратяване на телефонни измами;
- приложими при изпращането на съобщения за целите на директния маркетинг и реклама, с цел да се предотврати неволен абонамент за услуга с добавена стойност.

Предложено бе и намери подкрепа въвеждането на разумен размер на неустойките при предсрочно прекратяване на срочни договори за мобилни телефонни услуги, сключени с физически лица. Комисията за защита на потребителите постигна споразумение с мобилните оператори, според което при прекратяване на договора с мобилен оператор, независимо колко време остава до края на договора, неустойките, които се дължат от потребителя се равняват на три месечни вноски. В случай че на абонатите е предоставена отстъпка от цената на абонаментните планове или от пазарната цена на закупени от тях устройства, те ще следва да възстановят и част от стойността на предоставените по договора отстъпки, съответстваща на оставащия срок на договора.

2.6. Участие в процеса на вземане на решения в работните органи на ЕС

Председателството на Съвета на ЕС през първата половина на 2018 г. предостави възможност на Република България да постави в центъра на дневния ред на ЕС ясни

приоритети, които са от ключово значение за страната и ЕС за цифрова и единна Европа посредством консенсус, конкурентоспособност и кохезия.

Българското председателство на Съвета на ЕС постави акцент върху цифровия единен пазар като източник на растеж и конкурентоспособност – улесняване на свързаността и постигане на напредък в развитието на конкурентоспособен и справедлив цифров единен пазар чрез преход към интелигентна икономика и укрепване на доверието и сигурността в сферата на цифровите услуги.

През първото полугодие на 2018 г., Българското председателство на Съвета на ЕС и Европейският парламент, с подкрепата на Европейската комисия, преговаряха и постигнаха политическо споразумение за нов Европейски кодекс за електронни съобщения, което законодателство е ключово за изграждането на истински функциониращ и в полза на всички, цифров единен пазар. Договорените правила са от решаващо значение за постигането на целите за свързване в Европа и за осигуряването на възможно най-добрата връзка с интернет на всички в ЕС, за да могат да участват пълноценно в цифровата икономика. Проведени и успешно приключени бяха преговорите по регламента за създаване на Орган на европейските регулатори в областта на електронните съобщения, който ще продължи да има значителна роля при подпомагането на държавите от ЕС в изграждането на мрежи с много голям капацитет.

IV. РАЗВИТИЕ НА ПРАВНАТА И РЕГУЛАТОРНА РАМКА

1. Нормативна уредба

В рамките на периода 2015-2018 г. се извърши втори преглед на европейската регулаторна рамка в областта на електронните съобщения. Действието на петте директиви, които са част от съществуващата регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги – директиви 2002/19/ЕО¹⁶, 2002/20/ЕО¹⁷, 2002/21/ЕО¹⁸ и 2002/22/ЕО¹⁹, както и Директива 2002/58/ЕО²⁰, е предмет на периодичен преглед от страна на Европейската комисия, по-специално с оглед определяне на нуждата от изменения в съответствие с технологичните и пазарните промени. Конвергенцията на секторите на електронните съобщения, медиите и информационните технологии означава, че всички електронни съобщителни мрежи и услуги следва да бъдат обхванати, доколкото е възможно, от единен Европейски кодекс за електронните съобщения, установен с една единствена директива. Същевременно, регулирането на електронните съобщителни мрежи и услуги следва да бъде отделено от регулирането на съдържанието, поради което директивата не обхваща съдържанието на услугите, предоставяни по електронни съобщителни мрежи, ползващи електронни съобщителни услуги, като например разпространяването радио- и телевизионно съдържание, финансовите услуги и някои услуги на информационното общество.

¹⁶ Директива 2002/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно достъпа до електронни съобщителни мрежи и тяхната инфраструктура и взаимосвързаността между тях (Директива за достъпа) (ОВ, L 108/7 от 24 април 2002 г.)

¹⁷ Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно разрешението на електронните съобщителни мрежи и услуги (Директива за разрешение) (ОВ, L 108/21 от 24 април 2002 г.)

¹⁸ Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Рамкова директива) (ОВ, L 108/33 от 24 април 2002 г.)

¹⁹ Директива 2002/22/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги (Директива за универсалната услуга) (ОВ, L 108/51 от 24 април 2002 г.)

²⁰ Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ, L 201/37 от 31 юли 2002 г.)

На 14 септември 2016 г., в контекста на Стратегията за цифров единен пазар, Европейската комисия представи пакет за свързаността, насочен към създаване на среда, фокусирана върху по-ефективна регулаторна институционална рамка, за да направи правилата в областта на електронните съобщения подходящи за целта като част от създаването на правилните условия за цифровия единен пазар. Тези условия включват разгръщането на мрежи с много голям капацитет, по-координирано управление на радиочестотния спектър за безжичните мрежи и създаване на условия на равнопоставеност за модерните цифрови мрежи и иновативните услуги.

С оглед прехода към Гигабитово общество, в пакета за свързаност са включени и:

➤ Съобщение²¹ и работен документ на службите на Европейската комисия²² – Свързаност за изграждане на конкурентоспособен цифров единен пазар – към европейско общество на гигабитов интернет – три стратегически цели за интернет свързаност за 2025 г.:

- всички основни социално-икономически движещи сили, като училища, университети, научноизследователски центрове, транспортни центрове, всички доставчици на обществени услуги, например болници и администрации, и предприятията, разчитащи на цифровите технологии, следва да имат достъп до интернет с изключително висока скорост, позволяващ на потребителите да изтеглят/качват данни с обем 1 Gbps;
- всички европейски домакинства, в селата или градовете, следва да имат достъп до интернет със скорост на изтегляне поне 100 Mbps, която да може да се увеличава до Gbps;
- във всички градски райони и по всички главни пътища и железопътни линии следва да има непрекъснато покритие с 5G, петото поколение системи за безжична комуникация. Като междинна цел, до 2020 г. 5G следва да се предлага на пазара в поне един голям град във всяка държава от ЕС;

➤ Съобщение 5G за Европа: план за действие²³ и работен документ на службите на Европейската комисия²⁴;

➤ Регламент за насърчаване на интернет свързаността в местните общности и обществените пространства (WiFi4EU)²⁵.

В края на 2018 г. се прие цялостен набор от нови правила на ЕС за сектора на електронните съобщения за насърчаване на бързото разгръщане на 5G и други мрежови технологии от следващо поколение в цяла Европа, за стимулиране на авангардни иновации и за укрепване на защитата на потребителите в областта на електронните съобщения. Двата законодателни акта – **Европейският кодекс за електронни съобщения** и преработеният регламент за **Органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС)** са елементи на значителна реформа на усилията на ЕС за осигуряване на много високо качество на фиксираната и мобилната свързаност за всички, която се счита за ключов фактор за конкурентоспособна в световен мащаб икономика и за модерно приобщаващо общество.

Предложените законодателни инициативи и по-специално - новият **Европейски кодекс за електронни съобщения** (Кодекс) са от особена важност за развитието на

²¹ COM(2016) 587 final

²² SWD(2016) 300 final

²³ COM(2016) 588 final

²⁴ SWD(2016) 306 final

²⁵ Регламент (ЕС) 2017/1953 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2017 г. за изменение на регламенти (ЕС) № 1316/2013 и (ЕС) № 283/2014 по отношение на насърчаването на свързаността с интернет в местните общности (ОВ, L 286/1 от 1 ноември 2017 г.)

телекомуникационния сектор. Кодексът установява хармонизирана рамка за регулиране на електронните съобщителни мрежи и услуги, прилежащите съоръжения и услуги, определя задачите на националните регулаторни органи и на другите компетентни органи и процедурите за осигуряване на хармонизирано прилагане на регулаторната рамка в ЕС, както и още животоспасяваща система за предупреждение на населението.

В Кодекса са включени мерки за насърчаване на конкуренцията и за стимулиране на инвестициите в мрежи с много голям капацитет и на 5G мрежите. Той обхваща области като подобряване на координацията и своевременното разпределяне на радиочестотния спектър, инвестиционна предвидимост в райони, в които няма търговски интерес, чрез възможност за картографиране на инвестиционните планове, достъп на операторите до мрежите, условия за съвместно инвестиране и симетрично регулиране на всички доставчици на мрежови услуги в специфични ситуации.

Новите правила ще допринесат за по-добра защита на потребителите – ще улеснят смяната на доставчици и ще осигурят по-добра защита за потребителите, които са абонираны за пакетни услуги. Правилата за защита на потребителите вече ще се прилагат и за услуги, предоставяни по интернет, като приложения за обмен на съобщения. Подходящият и финансово приемлив широколентов достъп ще бъде включен в обхвата на универсалната услуга, която трябва да бъде достъпна за всички потребители, независимо от тяхното местоположение или доходи. Лицата с увреждания следва да имат равнопоставен достъп до интернет, което включва равнопоставеност и по отношение на договорната информация.

След успешното въвеждане на 112 като единен европейски номер за спешни повиквания и въз основа на положителния опит в някои държави от ЕС, всички държави членки ще трябва да създадат система за предупреждение на населението за допълнителна защита на гражданите. Тази система „за превключване на 112“ ще изпраща съобщения към мобилните телефони на хората в случай на природно бедствие, терористично нападение или други сериозни извънредни ситуации в техния район. Тя ще трябва да бъде въведена в срок до 21 юни 2022 г., като доставчици на подобни съобщения може да са не само предприятията, предоставящи междуличностни услуги, с ползване на номера, в случай че с други доставчици може да се постигне еквивалентно покритие.

Регламент (ЕС) 2018/1971²⁶ определя значителна роля на ОЕРЕС в подпомагането на държавите членки при разгръщането на мрежи с много голям капацитет и ще допринесе за гладкото и последователно прилагане на регулаторните мерки, предвидени в Кодекса. Регламентът за ОЕРЕС включва също и разпоредби за по-евтини международни съобщения (гласови повиквания и текстови съобщения) в рамките на ЕС, които ще се прилагат и в държавите от Европейското икономическо пространство – Исландия, Лихтенщайн и Норвегия. С новите правила за по-евтини повиквания в рамките на ЕС таванът на цената на дребно за разговори по мобилни или стационарни линии от държавата на произход на потребителите в друга държава от ЕС ще бъде 19 евроцента на минута. Таванът за текстови съобщения в рамките на ЕС ще бъде 6 евроцента за съобщение. Новите тавани ще се прилагат още от 15 май 2019 г.

През март 2020 г. беше прието изменение на Тарифата за таксите, които се събират от Комисията за регулиране на съобщенията по Закона за електронните съобщения. Основните промени са свързани с преразглеждане на размерите на еднократните такси за предоставяне на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър и на размерите на годишните такси за ползване на радиочестотен спектър в обхвати 800 MHz,

²⁶ Регламент (ЕС) 2018/1971 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за създаване на Орган на европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС) и на Агенция за подкрепа на ОЕРЕС (Службата на ОЕРЕС), за изменение на Регламент (ЕС) 2015/2120 и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1211/2009 (ОВ, L 321/1 от 17 декември 2018 г.)

900 MHz, 1.5 GHz, 1800 MHz, 2100 MHz и 2.6 GHz, както и от неподвижната и подвижната спътникова радиослужба. Също така е определена такса за предоставяне и ползване на ресурс в обхват 700 MHz и е изменена таксата за предоставяне на ресурс в обхват 3.6 GHz. Тези промени са от съществено значение и ще насърчат инвестициите в инфраструктура, развитието на електронните съобщителни услуги и създаването на предпоставки за навременно разгръщане на 5G мрежите в България.

2. Управление – национален регулаторен орган и други компетентни органи

Основен принцип на новата регулаторна рамка в областта на електронните съобщения е всяка задача от рамката да се изпълнява от компетентен орган. Съществува, обаче, серия от задължителни задачи, които изрично са предназначени за националния регулаторен орган в областта на електронните съобщения, а именно:

- прилагане на *ex ante* пазарната регулация, включително налагането на задълженията за достъпа и взаимното свързване;
- гарантиране на решаването на спорове между предприятия;
- осъществяване на управлението на радиочестотния спектър и решенията, или в случаите, когато тези задачи са възложени на други компетентни органи, предоставяне на консултации във връзка с изграждането на пазара и свързаните с конкуренцията елементи от националните процеси, отнасящи се до правата за ползване на радиочестотен спектър за електронни съобщителни мрежи и услуги;
- принос за защитата на правата на крайните ползватели в сектора на електронните съобщения, в координация, където е приложимо, с други компетентни органи;
- оценка и наблюдение на въпросите, свързани с изграждането на пазара и конкуренцията по отношение на отворения достъп до интернет;
- оценка на несправедливата тежест и изчисление на нетните разходи за предоставянето на универсалната услуга;
- осигуряване преносимостта на номера между доставчиците.

При въвеждането на новата регулаторна рамка в националното законодателство на националния регулаторен орган в областта на електронните съобщения може да бъдат възложени и други задачи, по-специално тези, свързани с конкуренцията на пазара или навлизането на нови участници на пазара или разгръщането на нови услуги. Ако някои от задачите по рамката са възложат на други компетентни органи, те следва да се стремят да се консултират с националния регулаторен орган в областта на електронните съобщения преди вземането на решения.

V. РАЗВИТИЕ НА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ 2019-2022 г.

Политиката за развитие на електронните съобщения е насочена към извличането в максимална степен на устойчиви икономически и социални ползи за всички от цифровия единен пазар, в резултат на оползотворяването на потенциала на сектора. Развитието на електронните съобщения определя облика на обществото и бизнес средата и е от съществено значение за насърчаването на иновациите, стимулирането на икономическия растеж и улесняването на ежедневната дейност на гражданите, администрациите и бизнеса. Секторът е двигател за цифровата икономика и цифровото общество и генерира положителни промени в осъществяването на стопанската дейност във всички останали отрасли на икономиката.

За да се оползотвори реално потенциалът на електронните съобщения, да се извлекат максимални ползи за всички и да се гарантира устойчивото развитие на сектора, трябва да продължат усилията за намиране на необходимия баланс между интересите на всички заинтересовани страни, като това може да се постигне чрез осигуряването на правна стабилност и добре функционираща, предвидима и последователна регулаторна среда.

В периода 2019-2022 г., работата ще бъде насочена основно към:

- въвеждане в българското законодателство на изискванията на новата регулаторна рамка – Европейския кодекс за електронни съобщения от 2018 г.;
- осигуряване на по-ефективно, ефикасно, хармонизирано и координирано използване на радиочестотния спектър;
- подпомагане на развитието на пазара на електронните съобщения;
- поддържане на условия за ефективна конкуренция;
- създаване на условия за изграждане и развитие на мрежи с много голям капацитет, както и изграждане на 5G мрежи, в т.ч., с финансиране по линия на Механизма за свързване на Европа на 5G транспортни коридори, напр., Солун-София-Белград в рамките на новия финансов програмен период 2021-2027 г.;
- съдействие за изграждане на точки за безжичен достъп с малък обхват в общините с възможност за финансиране от Механизма за свързване на Европа в периода 2021-2027 г., в продължение на инициативата за безплатна безжична свързаност в местните общности (WiFi4EU);
- насърчаване на прилагането на стандарти и технически спецификации на европейски и международни организации;
- подобряване на защитата на интересите на гражданите и правата на крайните ползватели на електронни съобщителни услуги, включително на хората с увреждания, в т.ч. на услугите за спешни повиквания 112;
- зачитане на личния живот и защитата на личните данни в електронните съобщения съобразно Регламент (ЕС) 2016/679²⁷ и секторно специфичното законодателство в областта – мерки в изпълнение на Директива 2002/58/ЕО и предстоящото приемане на регламент за неприкосновеността на личния живот и електронните съобщения;
- поддържане на сигурността на електронните съобщителни мрежи и услуги;
- участие в процеса на вземане на решения в работните органи на ЕС и развитие на сътрудничеството в рамките на международните специализирани организации, както и със заинтересованите страни на национално ниво.

1. Уведомителна и разрешителна дейност

Въвеждането на изискванията на европейската регулаторна рамка в българското законодателство установи уведомителен и разрешителен режими, които се прилагат по сходен начин към всички сравними електронни съобщителни мрежи и услуги, независимо от вида на използваните технологии. С това се осигуриха условия за по-хармонизирано и по-облекчено регулиране на достъпа до пазара на електронни съобщителни мрежи и

²⁷ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ, L 119/1 от 4 май 2016 г.)

услуги на територията на ЕС и се гарантира свободата на предоставяне на електронни съобщителни мрежи и услуги при напълно прозрачни условия.

Съгласно Кодекса, за да се стимулира развитието на нови съобщителни услуги и общоевропейски съобщителни мрежи и услуги следва да продължи да се прилага възможно най-облекчената система за разрешаване на предоставянето на електронни съобщителни мрежи и услуги. Процедурните изисквания за започване на предоставянето на електронни съобщителни мрежи и услуги се свеждат единствено до уведомяване чрез декларация за намерението на доставчика, без да се изисква изричното решение или издаването на административен акт от националния регулаторен орган.

За правата и задълженията на предприятията ще се прилага режим на общо разрешение на електронните съобщителни мрежи и услуги, различни от междуличностните съобщителни услуги без номера. Общото разрешение включва само изисквания, които са специфични за отрасъла на електронните съобщения и следва да обхваща и условия, определящи достъпността за крайните ползватели с увреждания, както и необходимостта обществените органи и службите за спешно реагиране да комуникират помежду си и с обществеността преди, по време и след големи бедствия. С общото разрешение се дава право на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и услуги да договарят взаимно свързване в съответствие с определени условия и да получат възможност да бъдат определени за доставчици на различни елементи на универсалната услуга или да обхванат различни части от националната територия.

С цел да се насърчи разгръщането на точки за безжичен достъп с малък обхват, Кодексът освобождава тяхното изграждане от разрешения по реда на устройственото планиране, като ангажиментът ще бъде само за спазване на общи технически изисквания за мощности на излъчване, размери, височина, тегло и др. на ниво ЕС. Изключенията са ограничени и сведени до минималното от гледна точка основно на архитектурната или историческа стойност на сградите, или безопасността на въздухоплаването. Гарантира се правото на предприятията на достъп до физическа инфраструктура, контролирана от националните, регионалните или местните обществени органи, която е технически пригодна за инсталиране на точки за безжичен достъп с малък обхват, или която е необходима за свързването на подобни точки с опорната мрежа, включително улични стълбове, табели, знаци, светофари, билбордове, автобусни, трамвайни спирки и метростанции. Общественият органи следва да отразят всички разумни искания за достъп при справедливи, разумни, прозрачни, равнопоставени срокове и условия, които ще бъдат оповестявани чрез ЕИТ.

Специфичните задължения, които могат да бъдат налагани на предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и услуги, свързани с достъпа и взаимното свързване, оперативната съвместимост на услугите, системите за условен достъп, както и корективните мерки във връзка с достъпа, налагани на предприятия със значителна пазарна сила, са отделени от правата и задълженията съгласно общото разрешение. За постигане на по-голяма прозрачност, обаче, критериите и процедурите за налагане на специфични задължения на отделните предприятия следва да са посочени в общото разрешение.

Условията за ползване на радиочестотен спектър могат да се определят в рамките на индивидуалните права за ползване или в общото разрешение. Поради нарастващото търсене на радиочестотен спектър и новите разнообразни приложения и технологии, които изискват по-голяма гъвкавост в достъпа до спектър и неговото използване, следва да се насърчава споделеното му ползване посредством установяването на подходящи режими на разрешение и прозрачни правила и условия за това. Споделеното ползване на радиочестотен спектър позволява на няколко независими ползватели или устройства

достъп до една и съща радиочестотна лента при различни правни режими, за да се осигурят допълнителни ресурси, да се повиши ефективността на използване и да се улесни достъпът до спектър за нови ползватели. То може да се основава на общо разрешение или освободено от лицензиране ползване, което при определени условия позволява на няколко ползватели да имат достъп и да ползват един и същ радиочестотен спектър в различни географски райони или в различни моменти от време. Може също да се основава и на индивидуални права за ползване съгласно договорености като лицензиран споделен достъп, при който всички ползватели се споразумяват за условията на споделения достъп.

В някои случаи, общото разрешение за ползване на радиочестотен спектър може да улесни ефективното му използване, да насърчи иновациите и да бъде в интерес на конкуренцията, а в други случаи предоставянето на индивидуални права за ползване може да се окаже най-подходящият разрешителен режим при наличието на определени специфични обстоятелства.

Когато търсенето на даден радиочестотен спектър надхвърля неговата наличност, в резултат на което се стигне до заключението, че правата за ползване трябва да бъдат ограничени, следва да се прилагат подходящи и прозрачни процедури за предоставяне на такива права, за да се избегне дискриминацията и да се оптимизира използването на ограничени ресурси. Ограничаването трябва да бъде оправдано, пропорционално и основано на изчерпателна оценка на пазарните условия, да отчита цялостните предимства за ползвателите и целите за националния и вътрешния пазар в ЕС. Необходимо е целите в основата на всяка процедура за ограничаване да бъдат предварително ясно установени.

Броят на предоставяните индивидуални права за ползване на номерационни ресурси не се ограничава, освен когато това е необходимо за гарантиране на ефикасното използване на номерационните ресурси.

Предоставянето на права за ползване на радиочестотен спектър, на номерационни ресурси и права за изграждане на съоръжения ще продължи, като предприятията, на които се предоставят тези права се информират за съответните условия. Могат да се използват процедури за състезателен или сравнителен подбор при предоставянето на права за ползване на радиочестотен спектър и номерационни ресурси с изключителна икономическа стойност. Обосновката, целите и условията на процедурата трябва своевременно и по прозрачен начин да се консултират с всички заинтересовани страни. Предвид значението на техническите иновации, могат да се предоставят права за ползване на радиочестотен спектър с експериментални цели, в зависимост от конкретни ограничения и условия, оправдани от експерименталното естество на тези права.

Когато трябва да се ограничи броят на правата за ползване на радиочестотен спектър, за който са установени хармонизирани условия чрез технически мерки за изпълнение на ниво ЕС, за да се даде възможност за използването му за безжични широколентови електронни съобщителни мрежи и услуги, при предприемането на процедура за състезателен или сравнителен подбор ще се уведомява Групата за политиката в областта на радиочестотния спектър (RSPG), създадена с Решение 2002/622/ЕО²⁸, като ще се посочва дали и кога RSPG да свика Форум за партньорска проверка. Ще може да се поиска RSPG да свика Форум за партньорска проверка за разглеждане на проектомерките за целите на провеждането на състезателните процедури (търг или конкурс) преди предоставянето на права за ползване с цел обмен на добри практики и опит. По изключение, RSPG ще може да свиква форум за партньорска проверка и по собствена инициатива. Процесът на партньорска проверка няма да бъде

²⁸ Решение 2002/622/ЕО на Комисията от 26 юли 2002 г. за създаване на Група за политиката в областта на радиочестотния спектър (ОВ, L 198/49 от 27 юли 2002 г.)

официално условие, обвързано с националните процедури за издаване на разрешение. В него ще могат да се включат освен националните регулаторни органи, също и ОЕРЕС.

Една от новите мерки, произтичаща от Кодекса, в резултат на общото желание за подобряване на координацията и ефективността в управлението на радиочестотния спектър, се отнася до наличието на ясни срокове за предоставяне на ресурса след приемането от Европейската комисия на съответното вторично законодателство за хармонизиране на техническите условия. Въведени са и срокове по отношение на предвидените изключения от общото правило. Създадени са условия за предоставяне на ресурса за алтернативно ползване при липса на пазарен интерес и за периодично преразглеждане на наличието на интерес от заинтересованите страни.

При наличие на споразумение на ниво ЕС за хармонизирано предоставяне на радиочестотен спектър на определени предприятия, националният регулаторен орган следва строго да прилага споразумението при предоставяне на права за ползване на този радиочестотен спектър. Когато предоставят права за ползване в случаи, в които предвиданото ползване има трансгранично измерение, възможно е да се обмислят и процедури на съвместно разрешаване, например в две съседни държави членки.

Като част от процедурата за кандидатстване за предоставяне на права за ползване на радиочестотен спектър се проверява дали кандидатът е в състояние да спазва свързаните с тези права условия, които следва да бъдат отразени в критерии за допустимост, определени по обективен, прозрачен, пропорционален и недискриминационен начин преди стартирането на състезателна процедура за подбор. От кандидатите може да се изисква да предоставят необходимата информация, за да потвърдят способността си да спазват тези условия, а когато не е предоставена такава информация, заявлението за предоставяне на право за ползване на радиочестотен спектър може да бъде отхвърлено.

За да се гарантират предвидимостта, правната сигурност и стабилността на инвестициите, следва предварително да се установят подходящи критерии за оценяване на съответствието с целта за ефективно използване на радиочестотния спектър от притежателите на права при изпълнението на условията, с които са обвързани индивидуалните права за ползване и общото разрешение. В допълнение, някои от целите, които отговорните органи могат да вземат предвид при подготовката на състезателните процедури са увеличаване на покритието, гарантиране на необходимото качество на услугата, насърчаване на иновациите и бизнес развитието, насърчаване на ефикасното използване на радиочестотния спектър, като отчитат условията, свързани с правата за ползване на радиочестотен спектър и размера на таксите. Заинтересованите страни трябва да участват в определянето на тези условия и да бъдат информирани по прозрачен начин как ще се оценява изпълнението на задълженията им. За да се избегне създаването на пречки пред навлизането на пазара, например, чрез антиконкурентно „презапасяване“, условията, с които са обвързани правата за ползване на радиочестотен спектър следва да се прилагат ефективно, като трябва да включват прилагането на клаузата „използваш или губиш“. С оглед да се гарантира правна сигурност от гледна точка на възможното налагане на санкции поради неизползване на радиочестотния спектър, трябва предварително да се установят прагове за използване.

При удължаване на срока на вече предоставени права за ползване на хармонизиран радиочестотен спектър трябва да се вземат предвид степента, в която такова удължаване ще подпомогне постигането на целите на Кодекса и други цели съгласно правото на ЕС и националното право. Решението за удължаване следва да бъде предмет на открита, недискриминационна и прозрачна процедура въз основа на преглед на изпълнението на условията, с които е обвързано съответното право за ползване. Когато се оценява необходимостта от удължаване на срока на предоставени права за ползване, ще трябва да

се оценяват конкурентното въздействие на удължаването на срока по отношение на насърчаването на по-ефикасното използване и иновативните начини на използване, които могат да произтекат от отварянето на радиочестотния спектър за нови ползватели. Също така следва да се прави преглед и на съответните такси, за да се гарантира, че те продължават да стимулират оптималното ползване, включително като се вземат предвид развитието на пазара и технологиите.

Прехвърлянето на права за ползване на радиочестотен спектър може да бъде ефективно средство за увеличаване на ефикасността на неговото използване. В името на гъвкавостта и ефикасността и с цел да се позволи определянето на стойността на спектъра от пазара, е необходимо по подразбиране да се позволява на ползвателите на радиочестотния спектър да прехвърлят или отдават под наем на трети страни своите права за ползване по опростена процедура и при спазване на правилата за конкуренцията и условията, с които са обвързани тези права.

Права за ползване на номерационни ресурси се предоставят при поискване на всяко предприятие, попадащо в обхвата на общото разрешение, за предоставяне на електронни съобщителни мрежи или услуги. Когато се предоставят права за ползване на номерационни ресурси, следва да се уточнява дали тези права могат да се прехвърлят от притежателя им и при какви условия.

С оглед нарастващото значение на номерата за различните услуги на интернет на нещата ще могат да се предоставят и права за ползване на номерационни ресурси от Националния номерационен план (ННП) за предоставяне на специфични услуги на предприятия, различни от доставчици на електронни съобщителни мрежи или услуги, при условие че за удовлетворяването на текущите и предвидими бъдещи потребности са осигурени адекватни номерационни ресурси. Тези предприятия трябва да доказват, че са в състояние да управляват номерационните ресурси и да спазват приложимите изисквания. Допълнителното предоставяне на права за ползване на номерационни ресурси на такива предприятия ще може да се прекрати, ако бъде доказано, че е налице риск от изчерпване на номерационните ресурси.

За да се подпомогне ефективно свободното движение на хора, стоки и услуги в ЕС, но главно с оглед все по-широкото навлизане и разгръщане на комуникациите „машина-машина“ и свързаните устройства, следва да се предостави обхват от негеографски номера, който да може да се използва за предоставянето на електронни съобщителни услуги, различни от междуличностни съобщителни услуги, по извънтериториален начин, а именно на цялата територия на ЕС. Когато правата за ползване на номерационни ресурси включват тяхното извънтериториално ползване в рамките на ЕС към тези права за ползване ще се прилагат конкретни условия, за да се гарантира спазването на всички съответни национални правила за защита на потребителите и на националното законодателство във връзка с използването на номерационни ресурси, приложимо в държавите членки, в които се използват номерационните ресурси.

С Кодекса се прецизират условията, които могат да се прилагат за общото разрешение, правата за ползване на радиочестотен спектър и правата за ползване на номерационни ресурси, като:

- условия за използване по отношение на съобщения за предупреждаване в случай на непосредствени заплахи и за смекчаване на последиците от големи катастрофи, както и по време на големи бедствия или национални извънредни ситуации за обезпечаване на съобщенията между службите за спешно реагиране и органите, както и за предупреждение на населението;
- задължения за прозрачност, налагани на доставчиците на обществени електронни съобщителни мрежи, предоставящи обществени електронни съобщителни услуги, с цел да се осигури свързаност „от край до край“ в съответствие с целите и

принципите на Кодекса и при необходимост и в съответствие с принципа за пропорционалност, достъп на компетентните органи до информацията, необходима с цел проверка на точността на това оповестяване;

- взаимно свързване на мрежите и изисквания за „задължителен пренос“, както и оперативна съвместимост на услугите;
- достъпност за крайните ползватели на номера от ННП, на номера от универсалните международни безплатни телефонни номера и когато е технически и икономически осъществимо, на номера от номерационните планове на други държави членки;
- правила за защита на потребителите и ограничения във връзка с преноса на незаконно и вредно съдържание;
- задължение за предоставяне на услуга или за използване на вид технология в рамките на определени ограничения, включително изисквания за покритие и качество на услугата, когато е приложимо;
- определяне на услугата, за която се ползват номерата, включително евентуални изисквания във връзка с предоставянето на тази услуга и, с цел избягване на съмнения, тарифни принципи и максимални цени, които могат да се прилагат в специфичен номерационен обхват за целите на гарантиране на защита на потребителите;
- ефективно и ефикасно използване на радиочестотния спектър и номерационните ресурси;
- технически и оперативни условия, както и мерки, необходими за избягване на вредни смущения и за опазване на общественото здраве от вредното влияние на електромагнитните полета;
- максимален срок и такси за права за ползване;
- прехвърляне или отдаване под наем на права по инициатива на носителя на правата и условия за това прехвърляне, включително условие, че правото за ползване на номер е обвързващо за всички предприятия, на които се прехвърлят правата;
- всички ангажименти на предприятието, което получава права за ползване, поети в рамките на процедура по издаване или удължаване на срока на разрешение, преди предоставянето на разрешението, или преди поканата за подаване на заявление за предоставяне на права за ползване, когато е приложимо;
- задължения за обединяване или споделяне на радиочестотен спектър, или за даване на достъп до радиочестотния спектър на други ползватели в конкретни региони или на национално равнище, както и специфични задължения, свързани с експериментално ползване на радиочестотен спектър;
- задължения според съответните международни споразумения, свързани с използването на радиочестотен спектър и номера;
- изисквания за преносимост на номерата и задължения във връзка с извънтериториалното използване на номера в рамките на ЕС с цел да се осигури съответствие с правилата за защита на потребителите и други правила в дадена държава, свързани с номерата, различни от реда за определяне на кода на държавата.

Предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи или услуги, ще продължат да заплащат административни такси, които следва да покриват действителните административни разходи за управлението, контрола и прилагането на системата за общо

разрешение, правата за ползване и специфичните задължения. За правата за ползване на радиочестотен спектър или номерационни ресурси и правата за изграждане на съоръжения ще се налагат такси, с които да се гарантира оптималното използване на тези ресурси. Таксите следва да отразяват икономическото и технологичното състояние на съответния пазар и да отчитат необходимостта от улесняване на развитието на инфраструктурата с оглед постигане на най-ефективното използване на ресурсите. Същевременно тези такси трябва да осигуряват ефикасното предоставяне и използване на радиочестотния спектър по начин, който подпомага инвестициите, необходими за насърчаване на инфраструктурното развитие и предоставянето на свързани услуги.

Нов момент в Кодекса, свързан с облекчаване на административната тежест за бизнеса е, че всяка държава може да прецени дали да освободи от административни такси определена категория предприятия, чиито годишни обороти са под определен праг, чиито пазарни дялове са под определен минимум или, които оперират в ограничен териториален обхват, като в хода на въвеждане на директивата в българското законодателство следва да се прецени възможността от възползване от подходящата за българските условия опция.

Правата, условията и процедурите във връзка с общото разрешение, правата за ползване на радиочестотен спектър или номерационни ресурси и правата за изграждане на съоръжения могат да бъдат променени, когато това е обективно обосновано, като всички заинтересовани страни се уведомяват своевременно за това и получават възможност да изразят своите становища, освен в случаите, когато предложените изменения са незначителни.

За да се гарантира правна сигурност и да се насърчи регулаторната предвидимост с цел установяване на сигурна среда за инвестиции, включително за нови безжични широколентови съобщения, ограничаването или отнемането на съществуващи права за ползване на радиочестотен спектър, на номерационни ресурси и права за изграждане на съоръжения следва да бъде уредено с предвидими и прозрачни аргументи и процедури. Когато правата за ползване са предоставени вследствие на състезателни или сравнителни процедури за подбор и в случай на хармонизиран радиочестотен спектър за безжични широколентови услуги, могат да бъдат налагани по-строги изисквания или механизъм за уведомяване. В случай, че общото разрешение или индивидуалните права за ползване на радиочестотен спектър трябва да се ограничат, отнемат или изменят без съгласието на притежателя на правото, това може да се извърши след консултация със заинтересованите страни, освен когато измененията са незначителни.

Предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и услуги, прилежащи съоръжения или прилежащи услуги следва да представят информация, включително финансова, необходима на националния регулаторен орган, други компетентни органи, ОЕРЕС и Европейската комисия, за да изпълняват ефективно своите задачи. Исканията за предоставяне на информация следва да бъдат пропорционални и да не налагат прекомерна тежест върху предприятията, като информацията, събирана от националния регулаторен орган и от други компетентни органи, трябва да бъде достъпна за обществото с изключение на случаите, когато е поверителна. За да се облекчи тежестта на задълженията за отчитане и предоставяне на информация за доставчиците на мрежи и услуги и за съответните компетентни органи, тези задължения следва да бъдат пропорционални, обективно обосновани и ограничени до строго необходимото. Дублирането на искания за предоставяне на информация от компетентен орган и ОЕРЕС следва да се избягва. Няма да се изисква системно и редовно доказване на спазването на всички условия по общо разрешение или право за ползване. Предприятията имат право да знаят какво е предназначението на исканата информация, а предоставянето на информация следва да не бъде условие за достъп до пазара.

Националният регулаторен орган ще продължи да наблюдава и осигурява спазването на условията и сроковете на общото разрешение и правата за ползване и изпълнението на специфичните задължения, както и да гарантира ефективното и ефикасно използване на радиочестотния спектър и спазването на задълженията за покритие и качество на услугата чрез санкции, които трябва да бъдат подходящи, ефективни, пропорционални и възпиращи. Предприятията следва да предоставят възможно най-пълната и точна информация, за да може да се изпълнява надзорът. В зависимост от нарушението ще се налагат: финансови санкции, които могат да включват периодични санкции; разпореждания за преустановяване или временно спиране на предоставянето на услуга или пакет услуги при неспазване на задължения за достъп, наложени след пазарен анализ; санкции, които възпрепятстват съответното предприятие да продължи да предоставя електронни съобщителни мрежи или услуги; прекратяване или отнемане на права за ползване. Националният регулаторен орган може да предприема спешни временни мерки за отстраняване на нарушения, които представляват непосредствена и сериозна опасност за обществената безопасност, сигурност или здраве или създават сериозни икономически или оперативни проблеми за други доставчици или ползватели на електронни съобщителни мрежи или услуги или за други ползватели на радиочестотния спектър.

2. Използване на радиочестотен спектър, номерационни ресурси и позиции на геостационарна орбита

2.1. Радиочестотен спектър

Основната цел на управлението на радиочестотния спектър ще продължи да бъде неговото подобро управление, ефективно и ефикасно използване.

Осигуряването на широко разпространена свързаност е от съществено значение за икономическото и социалното развитие, участието в обществения живот и социалното и териториалното сближаване. Тъй като свързаността и използването на електронни съобщения се превръщат в неразривен елемент на европейското общество и благоденствие, то България следва да се стреми да гарантира наличието на безжично широколентово покритие на цялата си територия.

Това следва да се постигне, като се налагат подходящи изисквания за покритие, приспособени към всеки обслужван район и да са ограничени до пропорционална тежест, за да не се възпрепятства въвеждането от доставчиците на услуги. Като се има предвид основната роля, която системи като локалните радиомрежи (RLAN) играят за осигуряването на високоскоростно безжично широколентово покритие на закрито, мерките следва да са насочени към гарантиране освобождаването на достатъчно радиочестотен спектър в радиочестотни ленти, които са особено ценни активи за рентабилното разгръщане на безжични мрежи с универсално покритие, особено на закрито. Предприятиите от държавата ни действия следва да са насочени към постигането на целта на Програмата на политиката в областта на радиочестотния спектър²⁹ до 2020 г. всички граждани да получат най-бързия широколентов достъп, със скорост не по-малка от 30 Mbps с цел реализиране на амбициозната визия за „гигабитово“ общество. Тези мерки ще насърчават иновативни цифрови услуги и ще осигуряват социални и икономически ползи в дългосрочен план.

5G технологията открива нов етап в света на цифровите технологии с разгръщането на нови мрежи, работещи с ниска мощност, които ще осигуряват високи скорости на предаване на данни, високо качество и надеждна комуникация, създавайки нови

²⁹ Решение № 243/2012/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2012 г. за създаване на многогодишна програма за политиката в областта на радиочестотния спектър (ОВ, L 81/7 от 21 март 2012 г.)

възможности за свързаност. В развиващата се среда на 5G безжични комуникации подобни мрежи ще се появяват по-специално извън сгради и по протежение на пътища за нуждите на транспорта, управлението на пътната инфраструктура, енергетиката, научните изследвания и развитие, електронното здравеопазване, гражданската защита и помощта при бедствия, интернет на нещата, комуникациите машина-машина и свързаните автомобили. 5G ще предостави почти повсеместна, свръхвисокоскоростна свързаност с малко закъснение (ниска латентност) не само на отделни потребители, но и на свързани обекти. Поради това се очаква бъдещата 5G инфраструктура да обслужва широк спектър от приложения и сектори, включително професионална употреба. 5G ще бъде и „очите и ушите“ на системите за изкуствен интелект, тъй като ще осигури събиране и анализ на данни в реално време.

За да се осигури увеличаване на координираната наличност на радиочестотен спектър до 2020 г. за изграждане на фиксирани и безжични мрежи с много голям капацитет в контекста на 5G, на европейско ниво радиочестотните ленти 3.4-3.8 GHz и 24.25-27.5 GHz са определени като приоритетни ленти, подходящи за изпълнение на целите на Плана за действие за 5G до 2020 г. Радиочестотните ленти 40.5-43.5 GHz и 66-71 GHz предстои да бъдат допълнително проучени, с оглед определянето им за 5G. Поради това и предвид задълженията, произтичащи от Кодекса е необходимо до 31 декември 2020 г. да се вземат всички подходящи мерки за реорганизиране и осигуряване на възможност за използването на достатъчно големи блокове от радиочестотната лента 3.4-3.8 GHz и да се гарантира, при условие че не са налице ясни доказателства за липса на пазарен интерес или значителни пречки за извършване на миграция на настоящите ползватели или освобождаване на честотен ресурс използването на поне 1 GHz от лента 24.25-27.5 GHz за наземни системи, позволяващи предоставянето на безжични широколентови услуги при хармонизирани условия, установени с технически мерки за изпълнение, приети съгласно Решение № 676/2002/ЕО³⁰. Тези радиочестотни ленти имат специфични качества по отношение на покритието и капацитета за данни, които позволяват да бъдат комбинирани по подходящ начин за изпълнение на изискванията за 5G. Използването в бъдеще на радиочестотния обхват 26 GHz за наземни безжични 5G услуги ще бъде насочено към градските райони и точките за достъп в периферните райони, макар и да може да се предвиди известно разгръщане по протежение на основните пътни артерии и железопътни линии в селските райони. Това предоставя възможността радиочестотният обхват 26 GHz да се използва извън тези географски райони за услуги, различни от безжични 5G, например за специфични бизнес комуникации, или за използване на закрито, което дава възможност този радиочестотен обхват да бъде разпределен на неизключителна основа.

Основните направления през периода 2019-2022 г., по които предстои да се работи са:

- улесняване на използването на радиочестотния спектър, като регулаторната намеса се сведе до минимално необходимата и се ограничи предоставянето на индивидуални права за ползване на спектър в радиочестотни ленти, за които това е възможно;
- повишаване на ефективността на използването на спектъра, увеличаване в максимална степен на ползата за потребителите и насърчаване на конкуренцията;
- предоставяне на възможност на предприемачи, изследователи и разработчици да тестват нови безжични технологии, бързо и на ниска цена, в най-различни честотни ленти чрез издаване на временни разрешения;

³⁰ Решение № 676/2002/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно регулаторната рамка за политиката на Европейската общност в областта на радиочестотния спектър (Решение за радиочестотния спектър) (ОВ, L 108/1 от 24 април 2002 г.)

- създаване на условия за ефективно ползване и за развитие на конкурентен съобщителен пазар в обхвата 700 MHz, 800 MHz, 1.5 GHz, 1.8 GHz, 2 GHz, 2.6 GHz, 3.6 GHz и 26 GHz;
- в срок до 31 декември 2020 г., предприемане на всички подходящи мерки за реорганизиране и разрешаване ползването на достатъчно големи блокове честотен ресурс от обхват 3.6 GHz, с цел осигуряване на хармонизирано използване на радиочестотната лента 3400-3800 MHz за изграждане и развитие на 5G мрежи;
- предприемане на действия за пълно освобождаване на обхват 800 MHz и предоставяне за ползване за граждански нужди;
- в срок до 31 декември 2020 г., разрешаване използването на поне 1 GHz от радиочестотната лента 24.25-27.5 GHz, при условие че съществуват ясни доказателства за търсене на пазара на честотен ресурс от тази лента и липсата на значителни ограничения за миграция на съществуващите ползватели или за освобождаване на лентата за разгръщане на 5G мрежи;
- предприемане на действия за стимулиране на изграждането на точки за безжичен достъп с малък обхват без разрешения за устройствено планиране, с изключение на места с историческа, архитектурна или с природна стойност, предмет на защита съгласно националното законодателство, или поради причини за обществена безопасност, при спазване на технически изисквания съгласно вторичното законодателство на ЕС, което следва да се подготви в срок до 30 юни 2020 г.;
- изменение и допълнение на Националния план за разпределение на радиочестотния спектър в следствие на заключителните актове на Световната конференция по радиосъобщения през 2019 г. (WRC-19).

2.2. Позиции на геостационарна и негеостационарна орбита

За успешното осъществяване на международния координационен процес от ключово значение е проактивното сътрудничество от страна на заинтересованите предприятия. За целта ще продължи да се прилага разработената процедура за осъществяване на кореспонденция при осъществяване на международна координация на спътникови системи на геостационарна и негеостационарна орбита, която да следват предприятията, Комисията за регулиране на съобщенията и МТИТС, когато е необходимо. Процедурата е насочена към подобряване на взаимодействието между заинтересованите страни на национално ниво, предвид компетенциите на ангажираните институции и радиочестотните назначения за съответните спътникови системи, публикувани в двуседмичните циркуляри на Бюрото по радиосъобщения към Сектора по радиосъобщения на Международния съюз по далекосъобщения (ITU). Съгласно установената процедура международната координация се извършва от регулатора, като се отчита становището на заинтересованото предприятие, предоставящо електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Осигуряването на защита на българските спътникови системи е предпоставка за тяхната успешна реализация, което от своя страна ще създаде условия за развитие на конкуренцията при осъществяване на електронни съобщения. В тази връзка, продължаването на дейностите по международно координиране и регистриране е предпоставка за успешна реализация на българските спътникови системи.

През следващия четиригодишен период следва да продължи работата по усъвършенстване на взаимодействието между МТИТС, Комисията за регулиране на съобщенията, предприятията и Международния съюз по далекосъобщения (ITU) с цел

успешно приключване на започналите процедури по международна координация на спътникови системи.

2.3. Номерационни ресурси

Управлението на номерационното пространство в Република България се осъществява от Комисията за регулиране на съобщенията. Политиката за ползването на номера, адреси и имена отчита както националните особености, така и световните и европейски тенденции в развитието на електронните съобщения. При управлението и предоставянето на номера, адреси и имена, Комисията за регулиране на съобщенията спазва принципите на законоустановеност, предвидимост, прозрачност, публичност, консултативност, равнопоставеност, пропорционалност, неутралност по отношение на използваните технологии и предоставяните услуги.

Поддържането и оптимизирането на ННП, осигуряващ достатъчен ресурс от номера, за всички видове електронни съобщителни мрежи и услуги е важен аспект от регулаторната политика. ННП и процедурите следва да се прилагат по начин, осигуряващ равнопоставено третиране на всички доставчици на обществени електронни съобщителни услуги и на предприятия, различни от доставчици на електронни съобщителни мрежи или услуги.

В Кодекса се въвеждат определения за „междulichностна съобщителна услуга“ съответно с номер (когато се осъществява връзка с обществено определени номерационни ресурси в рамките на национални или международни номерационни планове) и без ползване на номер.

На всички крайни ползватели трябва да се осигурява възможност за достъп до негеографски номера и ползване на услуги, предоставяни чрез тези номера в рамките на ЕС, както и достъп до всички номера, предоставяни в ЕС, независимо от използваните от оператора, технология и устройства, включително, тези в националните номерационни планове в съответните държави и универсалните международни телефонни номера за услуги с безплатен достъп.

На крайните ползватели се осигурява безплатен достъп до услугата „Гореща линия за изчезнали деца“ (номер „116000“), като се предприемат мерки в максимално възможна степен да се улесни достъпността за крайни ползватели с увреждания. Те трябва да са информирани по подходящ начин за съществуването и използването на услугите, предоставяни с номер „116000“ и номер „116111“. Не е налице интерес към предоставяне за ползване на другите хармонизирани номера със социално значение от обхват „116“.

Основните направления през периода 2019-2022 г., по които предстои да се работи са:

С цел да се улесни смяната на доставчиците на електронни съобщителни мрежи или услуги от крайните ползватели, и по-специално доставчиците и крайните ползватели на услуги „машина-машина“ (M2M), се насърчава предоставянето на номерационни ресурси по ефира (over-the-air), когато това е технически възможно. Предоставянето на номерационни ресурси по ефира дава възможност за промяна на идентификаторите на съобщителното оборудване без физически достъп до съответните устройства. Тази характеристика е особено важна за услугите машина-машина, тоест услуги, които включват автоматично прехвърляне на данни и информация между устройства или софтуерни приложения с ограничена човешка намеса или без такава. Доставчиците на такива услуги може да нямат възможност за физически достъп до устройствата си поради това, че те се използват дистанционно или поради големия брой експлоатирани устройства, или поради модела на тяхното ползване.

С оглед гарантиране на пълно взаимодействие между услугите, предоставяни на глобално ниво, използването на националните номерационни ресурси, трябва да бъде съобразявано с политиката на ЕС и с международната политика в тази област.

С цел изпълнение на изискванията на директивата, в ННП трябва да се определи обхват от негеографски номера, който да може да се използва за предоставянето на електронни съобщителни услуги, различни от междуличностни съобщителни услуги, на цялата територия на ЕС.

3. Развитие на пазара на електронните съобщения

3.1. Достъп

Развитието на открит и конкурентен пазар за електронни съобщителни услуги в значителна степен зависи от възможностите и условията за предоставяне на достъп. На базата на новата европейска регулаторна рамка в областта на електронните съобщения ще се цели правилата за достъп да бъдат по-целенасочени и правно предсказуеми. Насърчаването на достъпа и използването на свързаност (фиксирана и мобилна) с много голям капацитет е идентифицирано, като основна предпоставка за развитие и растеж на сектора.

Основни принципи ще продължат да бъдат насърчаването и при необходимост гарантиране на адекватен достъп и взаимно свързване, както и оперативната съвместимост на услугите, по начин, който утвърждава ефикасността, устойчивата конкуренция, разгръщането на мрежите с много голям капацитет, ефикасното инвестиране и иновациите, и осигуряването на максимална полза за крайните ползватели.

В една отворена и конкурентна пазарна среда не следва да съществуват ограничения за предприятията в договарянето на споразумения за достъп и взаимно свързване между тях. Такива споразумения следва да се сключват на търговска основа, а преговорите да се водят добросъвестно. При провал на търговските преговори, националният регулаторен орган ще може да се намеси, за да се осигури адекватен достъп и взаимно свързване, както и оперативна съвместимост на услугите в интерес на крайните ползватели. По-специално, регулаторът ще може да осигури свързаност от край до край, като налага пропорционални задължения на предприятията, които контролират достъпа до крайните ползватели.

Новата регулаторна рамка изисква да се проучи състоянието на ширококоловите мрежи и инвестиционните планове, така че намесата да се основава на добро разбиране на местните специфики. На базата на проучвания МТИТС ще може да определя цифрово изключени зони на територията на страната, в които няма мрежи с много голям капацитет. Когато се идентифицират такива зони, Комисията за регулиране на съобщенията и МТИТС ще имат възможност да изпращат покани до всички заинтересовани страни за изразяване на интерес към разгръщането на такива мрежи.

Предвижда се от 2020 г., ЕИТ да осигурява попълване и подаване по електронен път на заявления и други документи, необходими за разполагането и поддържането на електронни съобщителни мрежи и прилежащата им физическа инфраструктура, както и за получаване на информация за хода на разглеждането им от компетентните органи. Това ще облекчи чувствително инвестиционния процес в съответствие с концепцията „обслужване на едно гише“, характерна за модерното комплексно административно обслужване.

В периода до 2022 г. ще се проследи и анализира доколко разпоредбите на ЗЕСМФИ и подзаконовите нормативни актове са постигнали целите, заложи в Директива 2014/61/ЕС.

3.1.1. Съвместни инвестиции и регулаторно третиране на новите мрежови елементи с много голям капацитет

Поради несигурността относно темповете на растеж на търсенето на ширококоловни услуги с много голям капацитет, споразуменията за съвместно инвестиране предлагат значителни предимства чрез създаване на съсобственост, и дългосрочно споделяне на рисковете, чрез съфинансиране или споделяне на разходите, или чрез споразумения за изкупуване на капацитети, които дават възможност на малките предприятия да инвестират икономически рационално, с което насърчават устойчивата дългосрочна конкуренция, включително в райони, където инфраструктурната конкуренцията не би била ефективна.

Новите европейски правила в областта на електронните съобщения за първи път предвиждат регулаторен подход към съвместните инвестиции. Основната цел е да се улеснят споразуменията за съвместно инвестиране, за да се насърчат инвестициите в нови елементи на мрежите, които могат да осигурят свързаност с много голям капацитет на крайните ползватели.

Когато предприятие, определено като имащо значителна пазарна сила, предложи ангажименти за съвместни инвестиции при разгръщането на мрежи с много голям капацитет, като предоставя възможност за предприятия с различен мащаб и финансов капацитет да станат съинвеститори в инфраструктурата, националният регулаторен орган следва да може да се въздържа от налагане на задължения върху новата мрежа с много голям капацитет, ако поне един потенциален съинвеститор е сключил споразумение за съвместни инвестиции с това предприятие.

Когато националният регулаторен орган реши, че предложеният ангажимент за съвместни инвестиции отговаря на условията, то той може да му придаде обвързваща сила. В обосновани случаи обаче може да се наложи да се запазят или адаптират корективните мерки във връзка с достъпа, наложени на предприятия със значителна пазарна сила по отношение на нови мрежи с много голям капацитет, с цел да се намери решение на значителни проблеми, свързани с конкуренцията на определени пазари.

За да се запази конкурентоспособността на пазарите, националните регулаторни органи следва също така да защитят правата на търсещите достъп, които не участват в дадена съвместна инвестиция. Това трябва да бъде постигнато чрез запазване на съществуващите продукти за достъп, или, когато заварените мрежови елементи се демонтират с течение на времето, чрез налагане на продукти за достъп най-малко със сходни функции и качество като тези, които са били на разположение в заварената инфраструктура, като и в двата случая продуктите са обект на подходящ гъвкав механизъм, който не подкопава стимулите за съинвеститорите.

Съществува възможност предприятието, определено като имащо значителна пазарна сила, да може да предлага поемането на ангажименти, които да се отчитат при вземането на решение относно регулаторните задължения. Националният регулаторен орган може да придаде на някои или всички ангажименти обвързваща сила за определен период, а в случая на ангажиментите за съвместни инвестиции с обвързваща сила той им придава обвързваща сила за период от най-малко седем години.

3.1.2. Достъп до физическа инфраструктура и задължения за достъп до и използване на специфични мрежови елементи и прилежащи съоръжения

Елементите на физическата инфраструктура са от решаващо значение за успешното разгръщане на нови мрежи с много голям капацитет. В тази връзка, новата регулаторна

рамка предвижда възможност от предприятията да се изисква да изпълняват всички разумни искания за достъп и използване на физическа инфраструктура, която включва, но не е ограничена до сгради или подстъпи към сгради, окабеляване на сгради, включително електрически инсталации, антени, кули и други поддържащи конструкции, стълбове, мачти, канали, кабелопроводи, помещения за контрол, шахти и кутии, в които вземайки предвид пазарния анализ, националният регулаторен орган е направил извода, че отказът на достъп или необоснованите условия със сходен ефект биха попречили на възникването на устойчив конкурентен пазар и не биха били в интерес на крайните ползватели.

Достъпът до елементите на физическата инфраструктура може да се използва като самостоятелна корективна мярка за подобряване на конкурентната динамика, а не само като допълнителна мярка за други продукти или услуги на едро или като мярка, ограничена до предприятията, които се възползват от такива продукти или услуги на едро. Когато националните регулаторни органи преценяват евентуалните специфични задължения, които да наложат, и по-специално, когато оценяват, в съответствие с принципа за пропорционалност, дали и по какъв начин трябва да бъдат наложени тези задължения, националните регулаторни органи отчитат резултатите от анализа дали други форми на достъп до доставки на едро на същия или на свързан пазар за продажби на едро биха били достатъчни за преодоляване на идентифицирания проблем в интерес на крайните ползватели.

Изискването за достъп до мрежовата инфраструктура може да се обоснове като средство за засилване на конкуренцията, но следва да се уравни правата на собствениците на инфраструктурата да я използват за собствена облага и правата на останалите доставчици на услуги да получат достъп до съоръженията, които имат първостепенно значение за предоставянето на конкурентни услуги.

Въпреки специалния акцент върху достъпа до физическата инфраструктура, се запазва възможността за налагане и на други видове задължения, когато това е уместно.

Когато на предприятията се налагат задължения, които изискват от тях да удовлетворяват основателните искания за достъп до специфични мрежови елементи и прилежащи съоръжения и тяхното използване, отказ може да се допусне само на основата на обективни критерии, като например технически възможности или необходимост от запазване на целостта на мрежата. Съгласно актуализираната рамка, националните регулаторни органи могат да изискат операторите да предоставят на трети страни и достъп до специфични активни или виртуални мрежови елементи и услуги, както и да предоставят съвместно разполагане или други форми за съвместно ползване на прилежащи съоръжения. Оценката включва предложения за търговски достъп, регулиран достъп в съответствие или съществуващ или планиран регулиран достъп до други доставки на едро, като се отчитат фактори, след които: очаквания технологичен напредък във връзка с проектирането и управлението на мрежи и необходимостта да се гарантира технологична неутралност, която дава на страните възможност да проектират и управляват своите собствени мрежи.

Налагането на задължителен достъп от страна на националните регулаторни органи с оглед на засилването на конкуренцията в краткосрочен план не следва да намалява стимулите за конкурентите да инвестират в алтернативни съоръжения, което ще осигури по-устойчива конкуренция или по-добри показатели и ползи за крайните ползватели в дългосрочен план.

Когато се избира регулаторната намеса, може да се реши да се преразгледат задълженията, наложени на предприятията, определени като имащи значителна пазарна сила, и да се изменят предходни решения, включително чрез отмяна на задължения, налагане или отказ от налагане на нови задължения за достъп, ако това е в интерес на ползвателите и устойчивата конкуренция.

3.1.3. Симетрична регулация

На основата на новите правила за симетрично регулиране, операторите търсещи достъп ще могат да достигнат до повече крайни ползватели, които преди това не са били достъпни за тях поради технически или икономически затруднения.

Националният регулаторен орган ще може да налага задължения за предоставяне на достъп до електрически инсталации, кабели и прилежащите съоръжения в сгради или до първата концентраторна или разпределителна точка, когато тази точка е разположена извън сградата. Тези задължения могат да бъдат налагани на доставчиците на електронни съобщителни мрежи или на собствениците на тези електрически инсталации, кабели и прилежащите съоръжения, когато тези собственици не са доставчици на електронни съобщителни мрежи.

С новата рамка националният регулаторен орган ще може да разшири задълженията за достъп (в случай, че това е необходимо за преодоляване на високи и непреходни икономически или физически бариери за дублирането) след първата концентраторна или разпределителна точка, която според него е най-близка до крайните ползватели и е в състояние да приема достатъчен брой връзки на крайни ползватели, така че тя да е икономически изгодна за кандидатите за ефикасен достъп.

Задълженията извън първата точка за концентрация/разпределение, могат да не бъдат наложени на определени категории доставчици на електронно съобщителни мрежи (например, когато икономическата или финансова жизнеспособност на разгръщането на нова мрежа, по-специално при по-малки местни проекти, ще бъде компрометирана). Все пак, е предвидена и регулаторна възможност да се налагат задължения на тези категории доставчици на електронни съобщителни мрежи, когато въпросната мрежа е финансирана с обществени средства.

Националният регулаторен орган трябва да прецени всички задължения за достъп, наложени съгласно симетрично регулиране, в рамките на 5 години, когато това е приложимо.

Националният регулаторен орган може да използва налагането на симетрични задължения за преодоляване на бариерите пред дублирането на определени мрежови елементи в сгради и за насърчаване на конкуренцията между мрежовите оператори, в случай че са приложими в нашите пазарни условия. Асиметричното регулиране на доставчици със значителна пазарна сила и симетричните задължения могат да бъдат допълващи се регулаторни мерки в насърчаването на конкуренцията.

За да се засили съгласуваната регулаторна практика в целия ЕС, когато националните регулаторни органи заключат, че условията на предложението за съвместно инвестиране са изпълнени или когато предлагат проектомерки за налагане на симетрични задължения след първата концентраторна или разпределителна точка, Европейската комисия може да изиска от националния регулаторен орган да оттегли проектомярката за налагане, изменение или отмяна на специфични задължения (ако ОЕПЕС споделя сериозните съмнения на Европейската комисия, че проектомярката не е съвместима с правото на ЕС или създава пречки за вътрешния пазар).

3.1.4. Географски проучвания

В изискванията на новата регулаторна рамка е залегнало и задължение за извършване на географски проучвания относно покритието с широколентови мрежи до 21 декември 2023 г., което ще се актуализира поне на всеки три години. То ще обхваща не само настоящото покритие в географски контекст, но може да включва също и прогноза за

определен период, в т.ч. за мрежите с много голям капацитет на територията на страната. Прогнозата ще съдържа информация за планираните мрежи или за надграждането на съществуващи такива или за тяхното разширение със скорости на изтегляне от поне 100 Mbps, които ще се разполагат както от предприятията, така и от обществените органи. Нов момент е, че предприятията ще трябва да предоставят подобна информация на компетентните органи за целите на извършване на проучването. Информация за планираните разгръщания на мрежи с много голям капацитет и за значителните подобрения или разширения на мрежи за достигане на скорост за изтегляне от поне 100 Mbps ще може да се изисква както от предприятията, така и от обществени органи. Информацията от географските проучвания ще се взема предвид при: определянето на изискванията за покритие при предоставянето на права за ползване на радиочестотния спектър; проверка на наличността на услугите, част от обхвата на универсалната електронна съобщителна услуга; определяне на географския обхват на съответни пазари при извършване на пазарни анализи; прилагане от съответните компетентни органи на правилата за държавна помощ; определяне на зони, където не са разгърнати или няма планове за разгръщане на мрежи с много голям капацитет; разпределяне на обществени фондове за разгръщане на електронни съобщителни мрежи; разработване на националния план за ширококолов достъп; повишаване нивото на потребителската защита чрез предоставяне на достъп до данните от географските проучвания на крайните ползватели с цел информираност за постигнатото покритие при избора на доставчик на услуги и др.

3.1.5. Предприятия само за продажба на едро

Новата регулаторна рамка прави разграничение между вертикално интегрирани предприятия и такива само за продажба на едро по отношение на това колко интрузивна следва да бъде регулаторната намеса. Бизнес моделът на предприятията само за продажба на едро може да бъде привлекателен за потенциални финансови инвеститори в инфраструктурни активи с по-стабилни цени и по-дългосрочни перспективи за изграждане на мрежи с много голям капацитет.

Предприятията, предоставящи единствено достъп на едро, т.е. предприятия, които не предоставят услуги директно на крайните потребители, могат също така да ползват полета регулаторна тежест т.е., да им бъдат наложени по-малък брой специфични задължения, в случай че се установи, че притежават значителна пазарна сила. Този специфичен регулаторен режим подкрепя бизнес модели, особено в по-слабо населените райони, като гарантира, че конкуренцията е защитена, ако изграждането на паралелни мрежи е икономически неоправдано. В този случай националният регулаторен орган може да наложи на такова предприятие само задължения за недискриминация и за достъп до и използване на специфични мрежови елементи и прилежащи съоръжения, или задължения, свързани със справедливо и разумно ценообразуване.

Останалите задължения (за прозрачност, разделното счетоводство, контрол на цените и др.), могат да бъдат налагани на този тип предприятия само в случаи, когато конкуренцията е нарушена или може да бъде нарушена в ущърб на крайните ползватели.

Рисковете за конкуренцията могат да бъдат по-ниски за операторите, предоставящи само услуги на едро, но трябва да се запази възможността за регулиране във връзка със запазването на справедливото и разумно ценообразуване. Това означава, че оператори, различни от традиционния вертикално интегриран съществуващ оператор, се считат за потенциални оператори със значителна пазарна сила.

Възможно е да има обстоятелства, при които по-леките мерки могат да бъдат подходящи за операторите със значителна пазарна сила на по-малките географски пазари.

3.1.6. Вертикално разделяне

Новата регулаторна рамка предвижда, че при определени обстоятелства може да бъде наложено функционално разделяне, като при него няма съществена промяна спрямо режима от предходната рамка. При доброволното разделяне се въвежда нов елемент по отношение на съответното предприятие, което предлага ангажименти относно условията за достъп. Тези ангажименти ще се прилагат към мрежата по време на периода на изпълнение и след като бъде приложена предложената форма на разделяне с оглед осигуряване на ефективен и недискриминационен достъп от трети страни. Националният регулаторен орган следва да оцени въздействието от доброволното разделяне, заедно с предложените ангажименти, върху съществуващите регулаторни задължения.

Обвързващите ангажименти, свързани с доброволното разделяне на вертикално интегрирано предприятие, което е определено като имащо значителна пазарна сила на един или повече съответни пазари, могат да увеличат предвидимостта и прозрачността на процеса, като очертаят процедурата на осъществяване на планираното разделяне.

Националният регулаторен орган ще следи за изпълнението на предложените от предприятията ангажименти, на които е придал обвързваща сила и разглежда възможността за удължаване на техния срок при изтичането на първоначално предложения период.

3.1.7. Миграция от съществуващата инфраструктура

За да се улесни преходът от заварените мрежи с медни проводници към мрежи от следващо поколение, което е в интерес на крайните ползватели, националният регулаторен орган следва да може да упражнява надзор върху инициативите на мрежовите оператори в това отношение и при необходимост да създаде условия за подходящ процес на преход, след като собственикът на мрежата е демонстрирал намерението и готовността си да модернизира мрежата си.

За да се избегнат неоправдани закъснения при прехода, националните регулаторни органи могат да отменят задълженията за предоставяне на достъп до мрежите с медни проводници след установяването на подходящ процес на преход, и след като е гарантирано съответствие с условията и процеса на преход от заварена инфраструктура.

Въпреки това, собствениците на мрежи следва да могат да извеждат от експлоатация заварени мрежи. Кандидатите за достъп, които преминават от продукт за достъп на основа на заварената инфраструктура към продукт за достъп на основа на по-напреднала технология или преносна среда, следва да могат, но без да бъдат задължени, да подобрят своя достъп до всеки регулиран продукт с по-голям капацитет. В случай на такова подобряване кандидатите за достъп следва да се придържат към регулаторните условия за достъп до продукта за достъп с по-голям капацитет, определени от националния регулаторен орган в неговия анализ на пазара.

В съответствие с действащата до момента регулаторна рамка, по отношение на достъпа националният регулатор е прилагал асиметрична регулация с оглед осигуряване на достъп на конкурентните предприятия. Фокусът бе насочен предимно към осигуряване на условия за конкуренция на база услуги, отколкото конкуренция на база инфраструктура. Със зададената допълнителна цел за повсеместна свързаност актуализираната регулаторна рамка цели създаване на условия за разгръщане на инфраструктура с много голям капацитет. В този смисъл, разширеният спектър от регулаторни мерки, предлага една нова възможност за регулация при определени условия и в случай на тяхната приложимост на национално ниво.

3.2. Радиоразпръскване

3.2.1. Наземно аналогово и цифрово радиоразпръскване на радиосигнали

Наземното радиоразпръскване на радиосигнали продължава да бъде сред най-широко достъпните източници на информация, които са на разположение на гражданите, и в това си качество е важен фактор при формирането на общественото мнение. През периода 2019-2022 г. излъчваните радиопрограми чрез наземното радиоразпръскване ще продължат да осигуряват многообразен набор от безплатни радио- програми, които ще допринасят за медийния плурализъм, културното и езиково многообразие и свободата на словото, както и ще способстват за осигуряване на конкуренция между доставчиците на медийни услуги.

Наземното радиоразпръскване на радиосигнали в страната се осъществява в определените от Националния план за разпределение на радиочестотния спектър обхвати с използване най-вече на аналогови технологии.

В периода 2019-2022 г. радиочестотната лента 87.5-108 MHz ще продължи да се използва като ключова за аналоговото звуково радиоразпръскване. Използването на обхвата е най-важен за търговските постъпления на предприятията, а също и предпочитан от слушателите.

В периода 2019-2022 г. е необходимо да се предприемат стъпки за преодоляване на изоставането при внедряването на системите за цифрово радиоразпръскване на радиосигнали. За България е възможно плавно преминаване към цифрово наземно радиоразпръскване на радиосигнали, при което пазарът определя паралелното съществуване на цифровите и аналоговите мрежи. Този подход следва да доведе и до насищане на пазара на приемни устройства на приемливи цени за цифрово радиоразпръскване по системата DAB (Digital Audio Broadcasting), DRM (Digital Radio Mondiale) и др., наложени в световен мащаб цифрови технологии. За това способства реалният пазар, осигуряващ на потребителите евтини радиоприемници за цифрово радиоразпръскване, често комбинирани с допълнителни удобства, като RDS (Radio Data System) и музикални устройства – плейъри с възможност за възпроизвеждане на музикални файлове чрез използване на външни носители.

Към настоящия момент наземно цифрово радиоразпръскване може да се осъществява чрез мултиплексите за цифрова телевизия. Тази възможност не се използва от радиооператорите поради липсата на лицензирано съдържание за цифрово радио.

При наличието на осигурен радиочестотен спектър за цифрово радиоразпръскване, липсата на лицензирано съдържание се явява основна причина пред радиооператорите за реализиране на наземно цифрово разпространение на радиопрограми в страната.

Преминаването към наземно цифрово радиоразпръскване на радиосигнали ще осигури приемане на радиопрограми с високо качество и възможност за използване на определените за цифрово радио радиочестотни обхвати. Една от важните ползи за обществото от внедряването на цифровото радио е създаването на по-голямо разнообразие на радиоуслугите на национално и местно равнище. В тази връзка, в препоръките на ниво ЕС се акцентира върху обществения интерес. Разглежданите предложения включват въвеждането на единни стандарти/гъвкава комбинация от стандарти или микс от платформи, координация на плановете за преход, регулация, отчитаща потребностите на местното и регионалното радиоразпръскване, разглеждане на цифровото радио като допълнителна услуга в сравнение с аналоговото, както и включването на алтернативни технологии, като IP базирани системи за цифрова мултимедия и спътниково радио.

През следващите години следва националният регулатор да продължи периодично да проучва, чрез обществени консултации пазарния интерес за изграждане на национална

обществена мрежа за наземно цифрово радиоразпръскване на радиосигнали по стандарта T-DAB/T-DAB+ (Terrestrial Digital Audio Broadcasting). За реализиране на тази възможност за България са защитени 34 радиочестотни разпределения в радиочестотната лента 174-230 MHz. Комисията за регулиране на съобщенията и Съветът за електронни медии следва да предприемат действия за улесняване въвеждането на цифровите технологии в наземното разпространение на радиопрограми.

3.2.2. Наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване

България планира да продължи да използва радиочестотната лента 470-694 MHz за наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване поне до 2030 г. Предвид резултатите от направените обществени допитвания, се очаква в следващия четиригодишен период да продължи излъчването на наземното цифрово телевизионно радиоразпръскване в стандартен формат (SD) и/или с висока резолюция (HD) по стандарт DVB-T.

Предвид показаните през периода резултати, може да се отчете, че Планът за въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване (DVB-T) в Република България е изпълнен по отношение на основната си цел – осигуряването на прехода от аналогово към цифрово телевизионно радиоразпръскване. Развитието на технологиите и пазарното търсене показва, че част от дейностите са неприложими през следващите години. В тази връзка, следва да се изменят текстове в националната нормативна уредба, за да се отразят реалностите в сектора и се даде възможност за развитие на технологиите, осигуряващи цифровото телевизионно радиоразпръскване, както и да се въведат изисквания, произтичащи от Кодекса, като например, за задълженията „must carry“ („задължителен пренос“). Новото по отношение на задълженията за пренос е свързано с това, че подобни задължения могат да се налагат и за услуги по пренос на данни, поддържащи свързана телевизия и електронни програмни указатели. На всеки пет години след 21 декември 2019 г. регулаторът следва да преразглежда наложените задължения за пренос. Когато се предоставя възнаграждение, следва да се гарантира, че задължението за предоставяне на такова е ясно определено в националното право, включително при целесъобразност – да бъдат определени критериите за изчисляване на това възнаграждение, както и да се гарантира, че при сходни обстоятелства не се допуска дискриминация в отношението към доставчиците на електронни съобщителни мрежи и услуги. Следва също да се осигури неговото пропорционално и прозрачно прилагане.

При проявен интерес от бизнеса, на пазарен принцип може да се въведат стандарт DVB-T2 или нови технологични решения за наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване, които да осигурят пренос и излъчване на повече телевизионни програми. Предлагането на увеличен брой безплатни, както и/или платени програми би удължило периода на ползване на ефирната цифрова телевизия като алтернатива на кабелните, спътниковите и мобилните мрежи, както и на IPTV.

Пазарът поетапно се насища с телевизионни приемници, използващи „Smart“ технологии. Наблюдаваната тенденция достъпът до телевизионни услуги да се съчетава с достъп до високоскоростен интернет създава условия все повече да се използват интернет приложения за достъп до филми, допълнителни програми и OTT (Over the Top) услуги. По този начин телевизионните услуги се превръщат в едно от възможните приложения, използвани при осигурен широколентов достъп, като подобна тенденция вероятно ще се характеризира с устойчивост в бъдеще.

3.3. Стандартизация

Независимо, че стандартизацията е предимно движен от пазара процес, възможно е в някои случаи да е подходящо да се изисква спазването на специфични стандарти на ниво ЕС, за да се подобрят оперативната съвместимост и свободата на избор за ползвателите и

да се насърчи взаимната свързаност на вътрешния пазар в ЕС. При други обстоятелства може определени европейски стандарти вече да не отговарят на потребностите на ползвателите или да спъват технологичното развитие. Затова Кодексът дава възможност на Европейската комисия, при необходимост, да поиска от европейските организации за стандартизация (Европейския комитет по стандартизация (CEN), Европейския комитет по стандартизация в електротехниката (CENELEC), Европейския институт за стандарти в далекосъобщенията (ETSI)) да изготвят стандарти. Също така, Европейската комисия съставя и публикува в Официален вестник на ЕС списък на незадължителни стандарти и спецификации, които да служат като основа за насърчаване на хармонизираното предоставяне на електронни съобщителни мрежи, електронни съобщителни услуги и прилежащи съоръжения и услуги, като може да направи тяхното прилагане задължително, както и да премахне стандарти или спецификации от посочения списък.

Прилагането на стандартите и спецификациите за предоставянето на услуги, технически интерфейси и мрежови функции, които са посочени в публикувания в Официален вестник на ЕС списък, следва да се насърчава, доколкото е необходимо за гарантиране на оперативна съвместимост на услугите, свързаност от край до край, улесняване на смяната на доставчиците и преносимостта на номера и идентификатори, както и с цел по-голяма свобода на избор за ползвателите. В случай че не са публикувани такива, се насърчава прилагането на стандарти или спецификации, приети от европейските организации за стандартизация, а при отсъствието и на такива, се насърчава прилагането на международните стандарти или препоръките, приети от Международния съюз по далекосъобщения (ITU), Европейската конференция по пощи и далекосъобщения (CEPT), Международната организация по стандартизация (ISO) и Международната електротехническа комисия (IEC).

Съгласно Закона за националната стандартизация³¹, Българският институт за стандартизация (БИС) е национален орган за стандартизация в Република България, който организира и координира стандартизационната дейност в страната, включително работата в техническите комитети по стандартизация. Насърчаването на ефективното сътрудничество и активното участие в процеса на стандартизация посредством техническите комитети на БИС на всички заинтересовани страни, включително малки и средни предприятия, организации на потребителите и различни организации, представляващи обществени интереси, е от съществено значение.

VI. ЗАЩИТА НА ПРАВАТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

1. Универсална услуга

Универсалната услуга е защитна мрежа, която гарантира наличността на поне минимален набор от услуги за всички крайни ползватели и на достъпни цени за потребителите, когато рискът от социална изолация, породен от липсата на такъв достъп, пречи на гражданите да участват пълноценно в икономическия и социалния живот. Концепцията за универсалната услуга следва да се развива, за да отразява напредъка в технологиите, развитието на пазара и промените в търсенето на ползвателите.

Новата регулаторна рамка модернизира режима на универсалната услуга, чрез: включване на широколентовия достъп до интернет в обхвата на универсалната услуга, като той няма да се определя на основата на минимална скорост, а на базата на възможността да се използват определени онлайн услуги (предлага се минимален набор от 11 услуги, като в процеса на транспониране на директивата предстои да се обсъди и прецени възможността за допълване на този списък съобразно националните особености).

³¹ Обн., ДВ, бр. 88 от 2005 г.; посл. изм., ДВ, бр. 103 от 2018 г.

От обхвата на универсалната услуга се изключват обществените телефонни апарати, телефонните указатели и справочните услуги.

На всички потребители трябва да се осигури достъп на достъпна цена до наличната услуга за подходящ ширококолов достъп до интернет и услуги за гласови съобщения, с необходимото качество, в определено местоположение. Обхватът на приложение може да се разшири и за крайни ползватели, които са микропредприятия, малки и средни предприятия и организации с нестопанска цел.

Услугата за подходящ ширококолов достъп до интернет следва да е в състояние да осигурява широчина на честотната лента, необходима за да се поддържа поне минималният набор от услуги: електронна поща, търсачки за търсене и намиране на всякакъв вид информация, базови онлайн инструменти за обучение и образование, онлайн вестници или новини, закупуване или поръчка на стоки или услуги онлайн, търсене на работа и инструменти за търсене на работа, общности за работа в мрежа с професионална цел, интернет банкиране, използване на електронни административни услуги, социални медии и комуникация в реално време чрез текстови съобщения, гласови и видеоразговори (със стандартно качество).

Достъпност на цената: Подходящият ширококолов достъп до интернет на достъпна цена е жизнено важен за обществото и за икономиката като цяло. Той осигурява основата за участие в цифровата икономика и общество посредством важни онлайн услуги.

В контекста на националните условия, ако се установи, че цените на дребно не са достъпни, тъй като потребителите с нисък доход или със специални социални потребности са лишени от достъп до тях, ще трябва да се предприемат мерки, за да се гарантират достъпни цени за тези потребители на услуги за подходящ ширококолов достъп до интернет и за гласови съобщения най-малкото в определено местоположение. Мерките могат да включват предоставянето на подкрепа за тези потребители за комуникационни цели от държавата или предоставяне на въпросните потребители на тарифни планове или потребителски пакети, различни от предоставяните при обичайната търговска практика от доставчиците на такива услуги, или и двете. Това може да включва и ваучери. За тази цел може да се наложи задължение на тези доставчици да прилагат общи тарифи, включително усредняване на географски принцип, за цялата територия на страната. В изключителни случаи, когато налагането на подобни задължения на всички доставчици би довело до демонстрирано прекомерна административна или финансова тежест за доставчиците, може, по изключение, да се наложат задължения за предлагане на специални тарифи или пакети само от предприятието, на което е наложено задължение за предоставяне на универсалната електронна съобщителна услуга. Когато се възлагат подобни задължения се гарантира, че всички потребители с ниски доходи или специални социални нужди се възползват от избора на предприятия, предлагащи варианти на тарифни планове, които отговарят на техните нужди. Изключения се допускат само, ако е невъзможно да се гарантира подобен избор или това би създавало допълнителна организационна или финансова тежест.

Наличност на универсалната услуга: Основно изискване на универсалната услуга е да гарантира, че всички потребители имат достъп на достъпна цена до наличен подходящ ширококолов достъп до интернет и услуги за гласови съобщения в определено местоположение. При това няма ограничения нито за техническите средства, използвани за осигуряване на връзката, като се допускат жични и безжични технологии, нито ограничения на категориите доставчици, които са задължени да предоставят универсалната услуга изцяло или частично.

Когато, вземайки предвид резултатите, от географското проучване и при необходимост всички допълнителни доказателства, наличността в определено

местоположение на услуга, предоставяща подходящ ширококолов достъп до интернет и на услуги за гласови съобщения, не може да бъде осигурена при обичайни търговски условия или посредством други възможни инструменти на обществените политики, на националната територия или в различни части от нея, може да се налагат съответни задължения за предоставяне на универсална услуга, с цел да бъдат удовлетворени всички обосновани искания от крайни ползватели за достъп до тези услуги на съответните части от територията.

При това е важно да се определи най-ефикасният и целесъобразен подход за гарантиране на наличността в определено местоположение на услуга за подходящ ширококолов достъп до интернет и на услуги за гласови съобщения, като същевременно се спазват принципите на обективност, прозрачност, недопускане на дискриминация и пропорционалност. Могат да се определят едно или няколко предприятия, които да гарантират тази наличност на цялата територия на държавата, или различни предприятия или групи от предприятия за предоставянето на услуга за подходящ ширококолов достъп до интернет и на услуги за гласови съобщения в определено местоположение в различни части от националната територия.

Разходи за задълженията за предоставяне на универсална услуга: Когато националният регулаторен орган прецени, че предоставянето на услуга за подходящ ширококолов достъп до интернет и на услуги за гласови съобщения или поддържането на съществуващата универсална услуга може да представлява несправедлива тежест за доставчиците на подобни услуги, които търсят компенсация, той трябва да изчисли нетните разходи за тази услуга.

За тази цел ще трябва да се оцени очакваната финансова тежест за доставчиците и ползвателите в сектора на електронните съобщения. Ако предоставянето на услуги за подходящ ширококолов достъп до интернет и услуги за гласови съобщения или предоставянето на други услуги ще доведе до несправедлива тежест за даден доставчик, като се вземат предвид разходите и приходите, както и нематериалните ползи от предоставянето на съответните услуги, тази несправедлива тежест може да бъде включена в изчислението на нетните разходи по задълженията за предоставяне на универсална услуга.

Когато задължението за предоставяне на универсална услуга представлява несправедлива тежест за даден доставчик, се предвижда възможност за създаване на механизми за ефективно възстановяване на нетните разходи. Възстановяването чрез обществени фондове представлява един от методите за възстановяване на нетните разходи по задълженията за предоставяне на универсална услуга. Другият метод е поделянето на нетните разходи по задълженията за предоставяне на универсална услуга между доставчиците на електронни съобщителни мрежи и услуги. Може да се финансират нетните разходи за различните елементи на универсалната услуга чрез различни механизми или да се финансират нетните разходи за всички елементи или част от тях чрез един от посочените механизми или съчетание от двата механизма.

Съгласно новите изисквания на директивата, обхватът на универсалната електронна съобщителна услуга, който включва елементи като обществени телефонни указатели, телефонни справочни услуги и обществени телефони следва да се преразгледа до 21 декември 2021 г., както и на всеки три години след това.

В тази връзка, следва да се определи или да се прецени:

- подходящият ширококолов достъп до интернет в контекста на националните условия и минималната широчина на честотната лента, която използват повечето потребители, за да се осигури достатъчно ниво на социално приобщаване и участие в цифровата икономика и общество на територията на държавата. Скоростта на

достъпа до интернет за даден ползвател зависи от редица фактори, включително от доставчиците на връзка с интернет, както и от приложението, за което се използва връзката.;

- необходимостта от продължаване на наложените задължения за наличност на универсалната електронна съобщителна услуга, вземайки предвид всички допълнителни доказателства (включва анализ на елементите от обхвата като обществени телефони/ точки за обществен достъп до гласови услуги; указатели; телефонни справочни услуги), в случай че е налице услуга в определено местоположение, за гласови съобщения, която може да бъде осигурена при обичайни търговски условия, на територията на страната или в различни части от нея. В случай че не е необходимо продължаването на наложените задължения за универсалната електронна съобщителна услуга, определяне на най-ефикасния и целесъобразен подход за гарантиране на достъпността и наличността (достъпа) в определено местоположение на услуги за гласови съобщения.;
- необходимостта от определяне на предприятие и възлагане на задължение за осигуряване на наличността на универсалната електронна съобщителна услуга, вземайки предвид резултатите, от географското проучване и при необходимост всички допълнителни доказателства, в случай че не е налице услуга в определено местоположение, за подходящ широколентов достъп, която не може да бъде осигурена при обичайни търговски условия или посредством други възможни инструменти на обществените политики на територията на страната или в различни части от нея.

2. Права на крайните ползватели

Европейският кодекс за електронни съобщения въвежда определение за „краен ползвател“ – физическо или юридическо лице, което ползва обществена електронна съобщителна услуга и не предоставя обществени електронни съобщителни мрежи или обществени електронни съобщителни услуги.

Разглеждането на правата на крайните ползватели се фокусира върху ключовите въпроси от обхвата на прилагането и нивото на хармонизация. Чрез прецизна и пълна хармонизация на правата на крайните ползватели ще се увеличи значително правната сигурност както за крайните ползватели, така и за доставчиците на електронни съобщителни услуги. Включва се и механизъм за мониторинг, който гарантира, че правата на крайните ползватели ще бъдат обект на преглед.

За да се постигне високо общо ниво на защита, в Кодекса се засилват изискванията, засягащи правата на крайните ползватели, предвид най-добрите практики в държавите членки - по-добра защита в области, в които общите правила за защита на потребителите не отговарят на специфичните за сектора нужди; опростени са или частично заличени някои разпоредби относно договорите; въвежда се изискване операторите да предоставят и „кратка форма/резюме“ на договора, в която да са дадени основните клаузи от договора с крайния ползвател, за което е приет хармонизиран образец от Европейската комисия; изисква се предоставяне на възможност за потребителя да контролира разходите си, както и средства за сравняване на цени и качество на услугите; забранява се дискриминацията, базирана на националност или място на живеене.

Ниво на хармонизация: До 21 декември 2021 г. може да продължи прилагането на по-строги национални разпоредби за защита на потребителите, които се различават от предвидените в Кодекса, при условие че тези разпоредби са били в сила на 20 декември 2018 г. и евентуалните ограничения за функционирането на вътрешния пазар,

произтичащи от тяхното прилагане, са пропорционални на целта за защита на потребителите.

Изисквания за предоставяне на информация в договорите: Договорите представляват важно средство за крайните ползватели, което гарантира прозрачност на информацията и правна сигурност. Разпоредбите за предоставяне на информация за договорите, максималната продължителност на договора и пакетите, следва да бъдат от полза не само за потребителите, но и за микропредприятията и малките предприятия, както и за организациите с нестопанска цел.

За да се даде възможност на крайния ползвател да направи добре информиран избор, от особена важност е необходимата свързана с това информация да му се предостави преди сключването на договора и да бъде поднесена на ясен и разбираем език и на траен носител, или когато това не е възможно и без да се засяга определението за траен носител, в предоставен от доставчика и съобщен на ползвателя документ, който е лесен за изтегляне, отваряне и консултиране на обичайно използвани от потребителите устройства. Доставчикът изрично насочва вниманието на потребителя към наличието на този документ и към това, че е важно документът да бъде изтеглен за целите на документацията, бъдещи справки и непроменено възпроизвеждане.

Доставчиците ще трябва да предоставят на потребителите кратко и лесно четимо резюме на договора, което да съдържа информация минимум за:

- име, адрес и информация за връзка с доставчика и, ако е различна, информация за връзка при евентуални жалби;
- основни характеристики на всяка от предоставяните услуги;
- съответните цени за активиране на електронната съобщителна услуга, както и за всички повтарящи се или свързани с потреблението такси, когато услугата е предоставена за пряко парично плащане;
- срок на договора и условия за неговото продължаване и прекратяване;
- доколко продуктите и услугите са предназначени за крайни ползватели с увреждания;
- по отношение на услугите за достъп до интернет: резюме на информацията относно минималната, обичайно наличната, максималната и рекламираната скорост за изтегляне и качване на услугите за достъп до интернет в случая на фиксираните мрежи, или очакваната максимална и рекламирана скорост на изтегляне и качване на услугите за достъп до интернет в случая на мобилните мрежи, както и за начина, по който значителните отклонения от съответните рекламирани скорости за изтегляне и качване биха могли да окажат въздействие върху упражняването на правата на крайните потребители; ясно и разбираемо обяснение на средствата за правна защита, предоставени на потребителя съгласно националното право в случай на непрекъснато или редовно повтарящо се несъответствие между действителните показатели за скоростта на услугата за достъп до интернет или други параметри за качеството на услугата.

Доставчиците ще предоставят безплатно резюмето на договор на потребителите, преди сключването на договора, включително при договори от разстояние. Когато по обективни технически причини не е възможно да се предостави резюме на договор в този момент, същото се предоставя без необосновано забавяне след това, а договорът влиза в сила, когато потребителят потвърди съгласието си след получаване на резюмето на договор.

Информацията, посочена в резюмето, както и тази, която се изисква да бъде предоставена преди сключването на договор, представлява неразделна част от договора и не се променя, освен ако страните изрично не се договорят за това.

Прозрачност, сравнимост на офертите и публикуване на информация: Наличието на прозрачна, актуална и сравнима информация относно офертите и услугите е ключов елемент за потребителите в конкурентни пазари с няколко доставчици, предлагащи услуги. Крайните ползватели следва да могат да сравняват цените на различни предлагани на пазара услуги лесно въз основа на информация, публикувана в лесно достъпна форма. За да им се даде възможност лесно да сравняват цени и услуги, компетентните органи, в координация по целесъобразност с националните регулаторни органи, следва да могат да изискват от доставчиците на услуги за достъп до интернет или обществени междуличностни съобщителни услуги, по-голяма информационна прозрачност (включително тарифи, качество на услугата, условия за предоставянето крайно устройство и друга свързана с това статистика).

Всички промени в договорните условия, предложени от доставчиците на обществени електронни съобщителни услуги, различни от междуличностните съобщителни услуги без номера, които не са в полза на крайния ползвател, например, по отношение на таксите, тарифите, ограниченията за обема на данните, скоростите на предаване на данни, покритието или обработката на личните данни, трябва да дават право на крайния ползвател да прекрати договора си, без да дължи такси, дори ако са комбинирани с някои изгодни промени. Поради това всяка промяна на договорните условия от доставчика следва да дава право на крайния ползвател да прекрати договора, освен ако всяка промяна сама по себе си е от полза за него, или ако промените са от чисто административен характер, например, промяна в адреса на доставчика, и не оказват отрицателно въздействие върху крайния ползвател, или промените са строго наложени от законодателни или регулаторни промени, като например, нови изисквания за предоставяне на информация за договорите, наложени от правото на ЕС или националното право.

Крайните ползватели следва да имат безплатен достъп до най-малко едно независимо средство за сравнение, което да им дава възможност да сравняват и оценяват различни услуги за достъп до интернет и обществени междуличностни съобщителни услуги с номера и, когато е приложимо, обществени междуличностни съобщителни услуги без номера.

Смяна на доставчик и преносимост на номера: Преносимостта на номерата е ключов фактор за избора на потребителите и за действителната конкуренция в конкурентни пазари на електронни съобщения. Крайните ползватели, които поискат това, могат да запазват своите номера независимо от доставчика на услугата и за ограничен период от време между смяната на доставчиците на услуги. За да се гарантира, че смяната на доставчика и пренасянето на номера се извършват в рамките на сроковете, трябва да се приемат мерки (пропорционални на продължителността на закъснението при изпълнението на договора) – крайните ползватели да бъдат компенсирани от доставчиците по лесен и навременен начин в случаите, когато договорът между доставчика и крайния ползвател не е спазен.

Всички задължения на крайните ползватели, приложими за определена електронна съобщителна услуга, когато се предоставя или продава като самостоятелна, ще са приложими и когато тя е част от пакет с поне една услуга за достъп до интернет или обществена междуличностна съобщителна услуга с номер.

Спешни повиквания и единен европейски номер за спешни повиквания: Доставчиците на междуличностни съобщителни услуги с номера трябва да осигуряват надежден и прецизен достъп до службите за спешно реагиране, като се отчитат

националните спецификации и критерии и способностите на националните центрове за обслужване на спешни повиквания (Public-safety answering point – PSAP). Като допълнителна възможност PSAP може да обработват спешни повиквания на повече от един език.

Крайните ползватели трябва да са надлежно информирани за съществуването и използването на единния европейски номер за спешни повиквания „112“, както и за неговите характеристики по отношение на достъпността, включително чрез инициативи, които са специално насочени към лица, пътуващи между държави членки, и към крайни ползватели с увреждания. Тази информация се предоставя в достъпни формати, отнасящи се за различни видове увреждания.

Предвижда се предоставянето на информация за местоположението на обаждащото се лице на най-подходящия PSAP незабавно след установяване на връзка при спешно повикване. Това включва базирана на мрежата информация за местоположението, и когато е налична – получена от телефонния апарат информация за местоположението на обаждащото се лице. Събирането и предаването на информацията за местоположението на обаждащото се лице са безплатни за крайния ползвател и за PSAP по отношение на всички спешни повиквания към единния европейски номер за спешни повиквания „112“. Точността и надеждността на предоставената информация за местоположението на обаждащото се лице се определят съгласно критерии, които изготвя регулаторният орган.

Равностоен достъп и избор за крайни ползватели с увреждания: Службите за спешно реагиране, включително единният европейски номер за спешни повиквания „112“, трябва да са еднакво достъпни за крайните ползватели с увреждания, в частност ползватели с увреден слух, с нарушен слух, със затруднен говор или с комбинирано увреждане на зрението и слуха, и да са в съответствие с правото на ЕС в областта на хармонизирането на изискванията за достъпност на продукти и услуги. Това може да включва предоставянето на специални крайни устройства за крайни ползватели с увреждания, когато други средства за комуникация не са подходящи за тях.

Кодексът налага мерки за потребители с увреждания, които максимизират оперативната съвместимост, избягват, когато е възможно, предварителната регистрация за достъп до алтернативни средства за спешна комуникация и информират всички за наличните средства за равностоен достъп до услуги за спешна комуникация при пътуване до друга държава от ЕС.

На това правно основание предстои да се въведат решения за достъпност, които възпроизвеждат (са еквивалентни) на двустранната комуникация, осигурена в случай на гласово обаждане до номер 112, чрез текстови или видео решения, достъпни по всяко време и на места в техните територии за потребители с увреждания на стационарни и мобилни устройства, и включващи ефективно местоположение на повикващия.

Система за предупреждение на населението: В рамките на ЕС съществува разнопосочно национално право във връзка с предаването посредством електронни съобщителни услуги на предупреждения за населението за непосредствени или настъпили тежки извънредни ситуации и бедствия. Предвид това, съгласно Кодекса, до 21 юни 2022 г. следва да се гарантира, че когато се създават системи за предупреждение на населението за тежки извънредни ситуации и бедствия, предупрежденията се предават от доставчиците на мобилни междуличностни съобщителни услуги с номера до засегнатите крайни ползватели.

Предупрежденията за населението могат да се предават чрез друг вид обществени електронни съобщителни услуги – от междуличностни съобщителни услуги без номера или чрез мобилно приложение, предавано посредством услугите за достъп до интернет. Крайните ползватели трябва да бъдат информирани, автоматично чрез SMS, без

неоснователно забавяне и безплатно, за начина на получаване на предупреждения за населението, включително посредством мобилно крайно устройство, което не дава възможност за услуги за достъп до интернет. Предупрежденията за населението, различни от тези, които се основават на мобилни междуличностни съобщителни услуги с номера, следва да бъдат предавани на крайните ползватели по лесен за приемане начин. Когато системата за предупреждение на населението се основава на приложение, тя следва да не изисква те да влизат в своя профил или да се регистрират пред органите или доставчика на приложението.

Справочни услуги: Всички доставчици на междуличностни съобщителни услуги с номера, които предоставят номера от номерационен план, изпълняват всички разумни искания за предоставяне на съответната информация с оглед осигуряването на обществени справочни услуги и указатели, в съгласуван формат и при справедливи, обективни, разходоориентирани и недискриминационни условия.

Националните регулатори органи могат да налагат обективни, справедливи, недискриминационни и прозрачни задължения и условия на предприятията, които контролират достъпа до крайните ползватели с цел предоставяне на справочни услуги. Крайните ползватели в дадена държава членка трябва да имат пряк достъп до справочни услуги в други държави членки чрез гласово повикване или кратко текстово съобщение (SMS).

Оперативна съвместимост на радиоприемниците за автомобили, потребителските радиоприемници и потребителското оборудване за цифрова телевизия: В Кодекса са включени разпоредби, обхващащи изисквания за оперативна съвместимост за радиоприемниците за автомобили и потребителските радиоприемници, както и потребителското оборудване за цифрова телевизия. Всеки радиоприемник за автомобил, интегриран в ново превозно средство от категория М, който е наличен за продажба или вземане под наем на пазара в ЕС от 21 декември 2020 г., ще трябва да позволява приемането и възпроизвеждането поне на радиоуслуги, предоставяни чрез цифрово наземно радиоразпръскване. Предвидени са и изключения, когато радиоприемникът е само спомагателен, като например, при смартфоните, или за оборудването, използвано от радиолюбители. Разпоредбите относно оперативната съвместимост на потребителското радио- и телевизионно оборудване не възпрепятстват радиоприемниците и в новите превозни средства от категория М да могат да приемат и възпроизвеждат радиоуслугите, предоставяни чрез наземно аналогово радиоразпръскване.

Потребителите трябва да имат възможност за постигане на възможно най-пълна свързаност към цифрови телевизионни апарати. Оперативната съвместимост е развиваща се концепция на динамичните пазари.

В хода на транспониране на директивата следва да се насърчат доставчиците на услуги за цифрова телевизия да гарантират, по целесъобразност, че оборудването за цифрова телевизия, което предоставят на своите крайни ползватели, е оперативно съвместимо, така че когато е технически възможно, оборудването за цифрова телевизия да се използва повторно с други доставчици на услуги за цифрова телевизия.

Всеки цифров телевизионен апарат (за цифрова кабелна, спътникова, наземна) с интегрален екран с видим диагонал над 30 cm, който се пуска на пазара за продажба или под наем в рамките на ЕС, следва да е оборудван с поне един изход за отворен интерфейс (стандартизиран или съответстващ на стандарт, приет от призната европейска организация по стандартизация, или съответстващ на отраслова спецификация), който дава възможност за просто свързване на периферни устройства и пренос на всички съответни елементи на цифров телевизионен сигнал, включително информация, свързана с интерактивни услуги и с услуги за условен достъп.

VII. СИГУРНОСТ НА МРЕЖИТЕ И УСЛУГИТЕ

Към момента съгласно действащото законодателство доставчиците на обществени електронни съобщителни мрежи или услуги следва да уведомяват незабавно Комисията за регулиране на съобщенията за всеки инцидент, свързан със сигурността, оказал значително въздействие върху функционирането на мрежите или услугите. Комисията за регулиране на съобщенията може да информира обществеността или да изиска от доставчиците да го направят, ако прецени, че оповестяването на инцидента, свързан със сигурността е от обществен интерес, а когато е целесъобразно, може да информира за случаите на инцидент, свързан със сигурността, компетентните органи в други държави членки и Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност (ENISA). Комисията за регулиране на съобщенията има следните правомощия:

- да дава задължителни указания на доставчиците на обществени електронни съобщителни мрежи или услуги, включително за мерките, изисквани за преодоляване на последствията от инцидент, свързан със сигурността или за предотвратяване на такъв при наличието на значителна заплаха, както и за сроковете за изпълнение;
- да изисква информация, необходима за оценка на нивото на сигурност на мрежите и услугите, както и изчерпателни и надеждни данни за действителните инциденти, свързани със сигурността, които са оказали значително въздействие върху функционирането на мрежите или услугите;
- да изисква от доставчиците на обществени електронни съобщителни мрежи или услуги да подложат сигурността на одит, извършван от квалифициран независим орган или от компетентен орган, и да ѝ предоставят резултатите от одита, като разходите за одита се заплащат от доставчика.

Съгласно Кодекса доставчиците на обществени електронни съобщителни мрежи или услуги следва да предприемат подходящи и пропорционални технически и организационни мерки, включително криптиране, когато е целесъобразно, за опазване на сигурността съответно на своите мрежи или услуги и да предотвратяват и свеждат до минимум последиците от инциденти, свързани със сигурността, върху ползвателите и върху други мрежи и услуги. Предвид актуалната степен на технологично развитие, тези мерки трябва да гарантират ниво на сигурност на мрежите и услугите, което съответства на съществуващите рискове за тях.

Мерките, свързани със сигурността, следва да отчитат като минимум всички имащи отношение аспекти на следните елементи:

- по отношение на сигурността на мрежите и съоръженията – физическа сигурност и сигурност на околната среда, сигурност на доставките, контрол на достъпа до мрежите и тяхната цялост;
- по отношение на действията при инциденти, свързани със сигурността – процедури за действие, способност за установяване на инциденти, свързани със сигурността, докладване на инциденти, свързани със сигурността и комуникации във връзка с тях;
- по отношение на управлението на непрекъснатостта на дейностите – стратегия за непрекъснатост на услугата и планове за извънредни ситуации, способности за възстановяване след бедствия;

- по отношение на наблюдението, одита и изпитванията – политика за наблюдение и регистриране, планове за действие при извънредни ситуации, изпитване на мрежата и услугите, оценки на сигурността и наблюдение на съответствието;
- съответствието с международните стандарти.

Предвид нарастващото значение на междуличностните съобщителни услуги без номера, е необходимо и за тях да се прилагат подходящи изисквания за сигурност в съответствие с тяхната специфика и икономическо значение. Затова доставчиците на такива услуги следва също да гарантират ниво на сигурност, съответстващо на риска. Като се има предвид, че доставчиците на междуличностни съобщителни услуги без номера обикновено не упражняват действителен контрол върху преноса на сигнали по мрежи, степента на риск за такива услуги в някои отношения може да се разглежда като по-ниска от тази за традиционните електронни съобщителни услуги. Затова, когато е оправдано от действителната оценка на потенциалния риск за сигурността, мерките, взети от доставчиците на междуличностни съобщителни услуги без номера могат да бъдат по-облекчени. Същият подход ще се прилага и към междуличностните съобщителни услуги с номера, при които не се упражнява действителен контрол върху преноса на сигнали.

За определяне на значимостта на въздействието от инцидент, свързан със сигурността, ще трябва да се вземат предвид следните параметри, когато са налични:

- броят на ползвателите, засегнати от инцидента, свързан със сигурността;
- продължителността на инцидента, свързан със сигурността;
- географският обхват на района, засегнат от инцидента, свързан със сигурността;
- степента, в която е засегнато функционирането на мрежата или услугата;
- степента на въздействие върху икономическите и обществените дейности.

Доставчиците на обществени електронни съобщителни мрежи или услуги следва безплатно да информират ползвателите за конкретни и значителни заплахи от инциденти, свързани със сигурността, и за всички възможни защитни или корективни мерки, които те могат да предприемат, за да защитят сигурността на своите съобщения, например, чрез използване на специални типове софтуер или технологии за криптиране. Изискването за уведомяване на ползвателите за такива заплахи не освобождава доставчика на услуги от задължението да предприеме за своя сметка подходящи и незабавни мерки за отстраняване на каквито и да било заплахи за сигурността и да възстанови нормалното ниво на сигурност на услугата.

В бъдеще, ENISA ще улеснява координацията между държавите в ЕС с цел да се избегнат различия в националните изисквания за сигурност на мрежите, които може да създадат рискове за сигурността на мрежите и бариери пред вътрешния пазар.

В хода на транспонирането на директивата предстои да се определи, че националният орган, отговорен за сигурността на мрежите и услугите следва да притежава и правомощия за разследване при липсата на съответствие и ефектите от това върху сигурността на мрежите и услугите.

Когато е необходимо, компетентният орган ще се подпомага от Националния екип за реагиране при инциденти с компютърната сигурност, като може да изисква предоставянето на информация за рисковете и инцидентите, свързани със сигурността, които засягат обществени електронни съобщителни мрежи и услуги, и препоръчването на начини за справяне с тях.

Ще продължат усилията за поддържане на сигурността на обществените електронни съобщителни мрежи и услуги, включително чрез прецизиране на

законодателството по отношение на елементите, които следва да се отчитат от мерките за опазване на сигурността на мрежите и услугите, както и на параметрите за определяне на значимостта на въздействието от инцидент, свързан със сигурността. Предстои предприемане на действия относно актуализация на действащото законодателство по отношение на сигурността на мрежите и услугите с цел привеждане в съответствие с новата регулаторна рамка на ЕС.

VIII. ЕВРОПЕЙСКИ ВЪПРОСИ И МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

1. Европейски въпроси

Представителите на МТИТС се стремят да участват активно в работата на Комитета по съобщения (COCOM), Комитета по радиочестотния спектър (RSC), Групата за политиката в областта на радиочестотния спектър (RSPG), Работната група „Телекомуникации и информационно общество“ към Съвета на ЕС и заседанията на Комитета на заместник-постоянните представители на държавите членки на ЕС – КОРЕПЕР-I.

Участието на български представители в работата на тези европейски комитети и групи в областта на електронните съобщения е възможност за пряко представяне и защита на националните позиции при подготовката на различни европейски документи (регламенти, директиви, препоръки, решения), обмен на опит и сътрудничество при прилагане на законодателството на ЕС в сектора.

Членството на Република България в ЕС налага стриктно изпълнение на всички ангажименти, произтичащи от правото на ЕС в областта на електронните съобщения, прилагане на регламентите, въвеждане в българското законодателство на разпоредбите на директиви, решения и препоръки в областта на електронните съобщения и тяхното практическо прилагане, съобразено със специфичните национални интереси.

Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията играе важна роля в координационния механизъм по въпросите на ЕС, посредством участието си в Съвета по европейски въпроси към Министерския съвет и администрирането на Работна група № 17 „Телекомуникации и информационни технологии“.

2. Международна дейност

Съгласно Закона за електронните съобщения, министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията представлява Република България в международните организации в областта на електронните съобщения и информационното общество: Международния съюз по далекосъобщения (ITU), Европейската конференция по пощи и далекосъобщения (CEPT), Европейския институт за стандартизация в далекосъобщенията (ETSI), Международната организация EUTELSAT IGO (надзорен орган на Европейската организация за спътникови комуникации), Международната организация за космически съобщения (МОКС „Интерспутник“), Организацията за черноморско икономическо сътрудничество (ЧИС) и др.

Един от основните приоритети на Българското председателство на Съвета на ЕС през първата половина на 2018 г. беше подкрепата за интегриране на страните от Западните Балкани към ценностите на ЕС. В тази връзка, усилията ще продължат в посока подпомагане на страните от Западните Балкани по пътя им към интегриране в ЕС, посредством споделяне на натрупания опит в процеса на въвеждане на законодателството на ЕС в сектора.

По отношение на международните организации ще се положат усилия за по-активно участие в работните органи към специализираните международни организации, включително в процеса на подготовка на световните и регионалните конференции, асамблеи и форуми с оглед на факта, че много голяма част от решенията на тези организации имат задължителен характер за страните членки. Прякото ангажиране в дейността на тези организации ще даде възможност за предоставяне на приноси, популяризиране на виждането на страната ни и обмена на добри практики.

По отношение на двустранните отношения, ще продължи активната работа за обмен на добри практики, разглеждане на възможности за включване и реализиране на регионални или международни инициативи и проекти, насочени към насърчаване развитието на електронните съобщения. Фокусът ще се насочи върху развитието на двустранните отношения главно с държави, които представляват интерес за сектора на електронните съобщения в България, с цел създаване на благоприятни условия за развитие на бизнес отношения.

3. БРЕКЗИТ (BREXIT)

Периодът на настоящата политика в областта на електронните съобщения се характеризира с много сложна политическа и външноикономическа обстановка, във връзка със започналия процес по излизане на Обединеното кралство от ЕС, като това е едно от най-сериозни изпитания пред ЕС от периода на неговото създаване. От гледна точка на електронните съобщения, в случай че напусне ЕС, Обединеното кралство няма да бъде задължено да прилага законодателството на ЕС и ще се третира от ЕС като „трета държава“.

Най-съществено значение това може да окаже върху правилата за роуминга, като операторите от Обединеното кралство и ЕС ще могат да налагат различни цени, предмет на свободно търговско договаряне между тях, от регулираните цени за роуминг услуги (гласови повиквания, кратки текстови съобщения и данни), като това може да доведе до увеличаване на тарифите на дребно за роуминг услуги.

В допълнение, новите максимални цени на международните фиксирани и мобилни гласови повиквания и текстови съобщения в рамките на ЕС, които влизат в сила от 15 май 2019 г. няма да се прилагат задължително за международните комуникации между ЕС и Обединеното кралство.

Предвид сложната ситуация относно излизането на Обединеното кралство от ЕС и очакваните икономически въздействия от това, МТИТС, със съдействието на националния регулаторен орган, ще насърчава доброволното сътрудничество между операторите с цел да се избегнат негативни последици за българските граждани. За целта гражданите ще бъдат своевременно информирани за настъпилите промени и очакваните ефекти от тях.

IX. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

От съществено значение при провеждането на политиката в областта на електронните съобщения е партньорството с неправителствени структури, браншови и бизнес организации, работещи в сектора на електронните съобщения, организации, защитаващи интересите на потребителите, научните и академичните среди с оглед стимулиране на сътрудничеството, обмен на информация, идеи и получаване на обратна връзка от сектора.

Неправителствените организации имат все по-значителна роля в оформянето на цялостната политика на сектора. Те са особено важни в процеса на законодателна дейност, като информацията получена от тях за практическите аспекти от прилагането на

конкретни правила е от съществено значение за подготовката на националните позиции, тяхната защита и последващото въвеждане в националното законодателство. Това взаимодействие оказва положителен ефект при отчитането на националните особености и адаптирането на регулаторните правила.

С цел защита на правата на потребителите в областта на електронните съобщения ще продължи активното взаимодействие с гражданските организации – федерации, асоциации, съвети и комисии, ангажирани с тази дейност.

X. ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА

С оглед постигане на поставените цели на политиката, вземайки под внимание разгледаните в настоящия документ въпроси в областта на електронните съобщения, в следващия четиригодишен период 2019-2022 г., следва да бъдат предприети следните действия за създаване на подходящи условия за развитие на сектора:

- привеждане на действащото законодателство в съответствие с новата регулаторна рамка на ЕС в областта на електронните съобщения от 2018 г. в сроковете, предвидени за транспониране на директивата;
- улесняване на използването на радиочестотния спектър, като регулаторната намеса се сведе до минимално необходимата и се ограничи предоставянето на индивидуални права за ползване на спектър в радиочестотни ленти, в които това е възможно;
- повишаване на ефективността при управлението и използването на радиочестотния спектър, увеличаване в максимална степен на ползата за потребителите и насърчаване на конкуренцията;
- предоставяне на възможност на предприемачи, изследователи и разработчици да тестват нови безжични технологии, бързо и на ниска цена, в най-различни честотни ленти, чрез издаване на временни разрешения;
- създаване на условия за насърчаване на търсенето и предоставянето на честотен ресурс за развитие на конкурентен съобщителен пазар, предвид наличието на свободен радиочестотен спектър в обхвати 700 MHz, 800 MHz, 1.5 GHz, 1.8 GHz, 2 GHz, 2.6 GHz, 3.6 GHz и 26 GHz;
- осигуряване на ефективно използване на свободния честотен ресурс от 2x15 MHz (FDD) в обхват 2 GHz за разширяване, модернизирание и развитие на електронната съобщителна мрежа на предприятия, заявили желание за това, при условие, че са използвали ефективно вече предоставения им индивидуално определен ограничен ресурс;
- в срок до 31 декември 2020 г., предприемане на всички подходящи мерки за реорганизиране и разрешаване ползването на достатъчно големи блокове честотен ресурс от обхват 3.6 GHz, с цел осигуряване на хармонизирано използване на радиочестотната лента 3400-3800 MHz за изграждане и развитие на 5G мрежи;
- продължаване и успешно завършване на дългогодишните усилия за пълно освобождаване на обхват 800 MHz и предоставяне за ползване за граждански нужди;
- предоставяне за ползване за граждански нужди на обхват 700 MHz до м. юни 2020 г. в съответствие с разпоредбите на Решение (ЕС) 2017/899 и в изпълнение на националната пътна карта;
- в срок до 31 декември 2020 г., разрешаване използването на поне 1 GHz от

радиочестотната лента 24.25-27.5 GHz, при условие че съществуват ясни доказателства за търсене на пазара на честотен ресурс от тази лента и липсата на значителни ограничения за миграция на съществуващите ползватели или за освобождаване на лентата за разгръщане на 5G мрежи;

- синхронизиране на действията и мерките, заложи в секторната политика за електронни съобщения и предвиденото в Концепцията за развитие на високоскоростна и свръх-високоскоростна свързаност и изграждане на мобилни мрежи от 5^{-то} поколение (5G) и съответно, тяхното съобразяване в процеса на актуализация на Националния план за ширококолов достъп/мрежи от следващо поколение;
- проучване на възможностите и подготовка на проектни инициативи за реализация на 5G транспортни коридори или мрежи с много голям капацитет, чрез финансовата програма „Механизъм за свързване на Европа“;
- продължаване на работата по осигуряване на подходящ радиочестотен спектър, хармонизиран на равнището на ЕС, както и по създаването на условия за изграждане на точки за безжичен достъп с малък обхват и съвместно ползване на радиочестотните ленти, предназначени за устройствата с малък обхват на действие, като се прилагат принципите за неутралност по отношение на технологиите и услугите, в т.ч. чрез кандидатстване на общините за финансиране в рамките на Механизма за свързване на Европа;
- продължаване на работата за насърчаване на внедряването на наземно цифрово радиоразпръскване на радиосигнали по DAB стандартите (T-DAB, T-DAB+);
- актуализиране на нормативната уредба относно новите изисквания по отношение на задълженията за пренос;
- изменение и допълнение на Националния план за разпределение на радиочестотния спектър, вследствие на заключителните актове на Световната конференция по радиосъобщения през 2019 г. (WRC-19);
- продължаване на работата по подобряване на ефективността на взаимодействието между МТИТС, Комисията за регулиране на съобщенията, предприятията и Международния съюз по далекосъобщения (ITU), с цел успешно приключване на започналите процедури по международна координация на спътникови системи на геостационарната орбита;
- определяне в ННП на обхват от негеографски номера, който да може да се използва за предоставянето на електронни съобщителни услуги, различни от междуличностни съобщителни услуги, по извънтериториален начин в рамките на ЕС, с цел навлизането и популяризирането на свързаните устройства;
- подготовка за проучването на състоянието на ширококоловите мрежи и инвестиционните планове и определяне на цифрово изключени зони на територията на страната, в които няма мрежи с много голям капацитет;
- продължаване на усилията и предприемането на конкретни мерки за облекчаване на административната тежест, с цел стимулиране на инвестициите в изграждането и разполагането на електронни съобщителни мрежи с много голям капацитет, и разгръщането им в национален мащаб, в т.ч. точки за безжичен достъп с малък обхват, както и насърчаване на съвместното ползване на инфраструктура;
- насърчаване на прилагането на стандарти и технически спецификации на европейски и международни организации;

- насърчаване на прилагането на стандарти и технически спецификации на европейски и международни организации;
- стимулиране на въвеждането на изискванията за оперативна съвместимост за радиоприемниците за автомобили и потребителските радиоприемници, както и потребителското оборудване за цифрова телевизия в съответствие с актуализираната регулаторна рамка на ЕС;
- насърчаване на ефективното сътрудничество и активното участие в процеса на стандартизация посредством техническите комитети на БИС на всички заинтересовани страни, включително малки и средни предприятия, организации на потребителите и различни организации, представляващи обществени интереси;
- актуализация на обхвата на универсалната услуга, както и преценка на необходимостта от продължаване на наложените задължения за наличност на универсалната електронна съобщителна услуга, вземайки предвид всички допълнителни доказателства (включва анализ на елементите от обхвата като обществени телефони/ точки за обществен достъп до гласови услуги; указатели; телефонни справочни услуги), в случай че е налице услуга в определено местоположение, за гласови съобщения, която може да бъде осигурена при обичайни търговски условия, на територията на страната или в различни части от нея; в случай че не е необходимо продължаването на наложените задължения за универсалната електронна съобщителна услуга, определяне на най-ефикасния и целесъобразен подход за гарантиране на достъпността и наличността (достъпа) в определено местоположение на услуги за гласови съобщения;
- преценка на необходимостта от определяне на предприятие за осигуряване на наличността на универсалната електронна съобщителна услуга, вземайки предвид резултатите, от географското проучване и при необходимост всички допълнителни доказателства, в случай че не е налице услуга в определено местоположение, за подходящ ширококолов достъп, която не може да бъде осигурена при обичайни търговски условия или посредством други възможни инструменти на обществените политики на територията на страната или в различни части от нея;
- надграждане на Националната система за спешни повиквания 112 за предоставяне на услуги в съответствие с новите изисквания на Директива (ЕС) 2018/1972;
- изграждане на система за предупреждение на населението при бедствия, чрез която предупрежденията за населението се предават от доставчиците на мобилни междуличностни съобщителни услуги с номера до засегнатите крайни ползватели;
- регламентиране на мерки, с които да се гарантира във възможно най-голяма степен наличието на услуги за гласови съобщения и услуги за достъп до интернет, предоставяни чрез обществени електронни съобщителни мрежи при форсмажорни обстоятелства;
- наблюдаване на технологичното развитие на електронните съобщителни услуги и, по-конкретно, на междуличностните услуги без номера, с оглед идентифициране на необходимостта от повишаване на защитата на българските потребители на подобни услуги, в т.ч. от гледна точка на осигуряване на свързаност от край до край съобразно националните специфики и тенденции в потреблението на подобни услуги;
- наблюдение на пазара и развитието на цените на регулираните международни съобщения в ЕС от страна на Комисията за регулиране на съобщенията, като резултатите са от значение за оценката на адекватността на санкционните норми, в случай че е налице трайна тенденция за субституция на услугата от услуги,

доставяни от доставчици на междуличностни съобщения без номера;

- продължаване на усилията за поддържане на сигурността на обществените електронни съобщителни мрежи и услуги, включително чрез допълване на законодателството по отношение на елементите, които следва да са предмет на мерките за опазване на сигурността на мрежите и услугите, както и на параметрите за определяне на значимостта на въздействието от инцидент, свързан със сигурността;
- продължаване на участието на български представители в работата на комитети и работни групи на институциите на ЕС в областта на електронните съобщения, с цел пряко представяне и защита на националните позиции, обмен на опит и сътрудничество при прилагане на законодателството на ЕС в сектора;
- концентриране върху развитието на двустранните отношения главно с държави, които представляват интерес за сектора на електронните съобщения в България и, в частност, продължаване на доброто сътрудничество относно тарифите за роуминг услуги със страните от Западните Балкани, както и проучване на възможностите за реализация на подобно успешно сътрудничество с други трети страни, в сферата на електронните съобщения (изграждането на 5G транспортни коридори Гърция-България-Сърбия);
- продължаване на взаимодействието с неправителствени структури, браншови и бизнес организации, работещи в сектора на информационните и комуникационни технологии, организации, защитаващи интересите на потребителите, научните и академичните среди, с оглед стимулиране на равнопоставено и ефективно сътрудничество, обмен на информация, идеи и добри практики в сектора.